

Naturhistorisk museum 200 år:

Nå skal bursdagsbarnet løfte Tøyen



Kultur side 28 og 29

Nye studenttall:

1 av 10 studenter sliter med angst

Nyhet side 4 og 5



Kultur side 26 og 27

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 68, utgave 18 | www.universitas.no | onsdag 28. mai 2014



VI TESTER SOMMERØLET

Reportasjen: #SoMe-stopp

Bokhylla: Hans Geelmuyden

Nekter å svare på knusende kritikk

Studenter, ansatte og fagbevegelse ved UiO raser mot rektor Ottersens håndtering av prorektorsaken.

Nyhet side 6 og 7 Debatt side 22 Leder side 2

FOTO: HENRIK EVERTSSON

“Jeg følte meg frosset ut fra begynnelsen av

Møt Ruth Vatvedt Fjeld, prorektoren som trakk seg, i portrettet.



Mellom fag side 16 til 18

redaktør: **Anne Fougner Helseth**
annefhe@universitas.no 922 13 188

redaksjonsleder: **Are W. Sandvik**
arews@universitas.no 415 22 929

fotosjef: **Hans Dalane-Hval**

desksjef: **Håkon Sukuvara**

nettredaktør: **Thorbjørn Kringlebotn**

magasinredaktør: **Solveig N. Langvad**

MENINGER

Tause-Petter

I dagens Universitas refses Universitetet i Oslos rektor Ole Petter Ottersen av ansatte, studenter og fagforeningsleder Ellen Dalen i Norsk tjenestemannslag. Flere forteller at tilliten til Ottersen er svekket etter den parodiske håndteringen av prorektorsaken, der universitetsstyret aktivt gikk inn for å bryte sitt eget reglement. Det er påfallende at Ottersen velger å møte den flengende kritikken fra sine egne med total stillhet. På fredag var han imidlertid snakkesaligheten selv. Da holdt han en tale på NIFUs årskonferanse der han blant annet snakket om universitetsdemokratiets viktighet. Timingen for innlegget kunne ikke vært dårligere for en rektor som selv bryter regler som skal verne om demokratiet. Under talen fortalte han at lederskap ved universiteter bør preges av respekt og samarbeid. For rektor Ottersen har ingen problemer med å ordlegge seg i fagre vendinger. Mer problemfylt blir det når de fine ordene skal følges opp gjennom praktiske handlinger. Sjelden er denne diskrepansen blitt tydeligere enn i rektors håndtering av den såkalte prorektorsaken. Det er lettere for Ottersen å tale motstandsritt på kunnskapskonferanser, enn å svare på kritiske spørsmål om det som er blitt en svært betent sak. Men dette er svar både studentene og de ansatte har krav på å få. Svar som rektoren har fått mange sjanser på å gi. Før Ottersen skulle holde sin tale på NIFU-konferansen spurte Universitas' utsendte om ikke timingen for talen var en smule ironisk. «Ingen kommentar», var rektorens svar.

«Det er lettere for Ottersen å tale motstandsritt på kunnskapskonferanser, enn å svare på kritiske spørsmål om det som er blitt en svært betent sak»

Slottsbingo

Chateau Neuf er konkurstruet. Den tidligere legendariske musikkscenen har byttet ut The Clash, Ramones og Miles Davis med trafikklysfest og bingo. Mon tro hvor det gikk galt.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Monica Reigstad**
monica.reigstad@universitas.no 22 85 33 36

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadr.: **Moltke Moes vei 33**

Postadr.: **Boks 89 Blindern, 0314 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

Den kvalitetsreformen utdannings-Norge faktisk trenger, handler om kvaliteten på sektorens klimatiltak.

Spar oss for sparepærene

Kommentar

Anne Fougner Helseth,
Redaktør i Universitas



hva vi forsker på. Blant de nylanserte prioriteringene i høstens varslede langtidsplan for forskning og høyere utdanning, finner vi både «Klima, miljø og miljøvennlig energi», «Muliggjørende teknologier» og «Hav».

Vi har hørt norske politikere snakke om klima før. Som studenter har vi også hørt rektorer og ledere gjøre det. Felles er at tiltakene som snakket munner ut i, ofte er rent kosmetiske. Klimaet vil gå til helvete hvis vi pumper opp mer olje og gass, sier du? Jammen, da utfører vi selve pumpingen på reinest mulig vis. Det der med klima er noe vi også burde forholde oss bittelitt til på landets store utdanningsinstitusjoner, mener du? Se bare her, vi bytter til sparepærer vi.

Slik klimakosmetikk er bare flaut. Sist uke la kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen imidlertid fram en liste som varsler spor av klimabevissthet på et av områdene innen utdanningssektoren der det faktisk kan monne – nemlig

«Vintersykkelkurs og uoffisielt NM i kil-desortering er neppe tilstrekkelig til å nå målet om å «møte de globale miljø- og klimautfordringene»

Samtidig som Isaksen letta på sløret over hva som skal prioriteres i langtidsplanen, viste norske studenter at klima står høyt på våre lister også, både i Universitas og Norsk Studentorganisasjons Sentio-undersøkelse om partipreferanser og i TNS Gallups Klimabarometer.

Men selv om studentene stort sett tilhører det yngre sjiktet av befolkningen, er vi ikke med i Blekkulf-klubben lenger. Vi veit at det ikke holder å skru av motoren, din gjøk. En svale av en matavfalls-søppelkasse i universitetskantina gjør ingen sommer. Men det finnes tiltak som kan gjøre en forskjell – tiltak som utdanningssektoren i et av verdens

rikeste land faktisk har en reell mulighet til å innføre. Lærestedene må i lyset av sine sparepærer se nærmere på a) hva de forsker på og b) hvem

Øyeblikket

av Ena Kreso



Vaffelsalg fra soveromsvinduet: UiO-student Jonathan Larsson har startet egen vaffelvirksomhet fra leiligheten sin i Gamlebyen, og opplever stor suksess. Forbipasserende Hege Marit Folkeslag og sønnen Ambros (4) er godt fornøyd med å få servert en rykende fersk vaffel mens de venter på bussen.



ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

som betaler forskningen.

Norges største universitet forsøker gjennom sin satsning Grønt UiO å gjøre «alt fra drift og forbruk til fokus i forskning og utdanningstilbud» grønnere. Det er sårt tiltrengt, etter at de i 2011 havna på nest siste plass i en selvbestilt studie av miljøprofilen til 20 universiteter verden over. Selv om denne studien også tok for seg forskningsprofil, ser Grønt UiOs fokus i etterkant ut til å ha vært rettet mer mot drift og mindre mot det akademiske. Vintersykkelkurs og uoffisielt NM i kildesortering er prisverdige tiltak, men neppe tilstrekkelig til å nå målet om å «møte

de globale miljø- og klimautfordringene». Eller, med andre ord: Sørge for at ikke verden går til helvete.

For å sørge for det, trengs grønn forskning. Men hva man forsker på, viser seg ofte å henge sammen med hvem som betaler forskningen. Universitas har tidligere påpekt at mye av norsk forskning er berammet og indirekte styrt av oljedryppende sponsormidler. Blant annet får Universitetet i Oslo mangfoldige forskningsmillioner av Statoil gjennom både Vista-avtalen og Akademiaavtalen. Sistnevnte er etablert mellom sju norske forskningsmiljøer og Statoil, og har en verdi på totalt 450 millioner kroner. I forbindelse

med disse sakene har vi stilt det relativt retoriske spørsmålet: Hva slags forskning er oljebransjen mest interessert i? Det åpenbare svaret er: Forskning som muliggjør økt utvinning av olje og gass.

Den over ti år gamle kvalitetsreformen for høyere utdanning er for lengst utskjelt og utdatert. En kvalitetsreform vi har bruk for i dag, er en reform der sektoren går over fra kosmetiske sparepæretiltak til reelt grønnere forskning og investeringer. Kan du sikre det i høstens langtidsplan, Isaksen?

debatt@universitas.no

Bakpå nyhetene

« Rektoren ved Universitetet i Oslo er i åpen strid med tidligere prorektor Ruth Vatvedt Fjeld, som sa opp sin stilling i april som følge av det hun opplevde som mobbing. – Når de forsøker å framstille det som om jeg trekker meg av personlige årsaker – underforstått som om jeg har gått lei – så blir jeg sint, sier Ruth Vatvedt Fjeld. Prorektor spesial 1. Fra saken «Vi bør si minst mulig» i Klassekampen, 23.05 Rektor ved Universitetet i Oslo, Ole Petter Ottersen, vil ikke kommentere Ruth Vatvedt Fjelds uttalelser om at hun følte seg mobbet i prorektorstillingen som hun nå har trukket seg fra. – Det er hennes subjektive oppfatning, og den kan jeg ikke kommentere, sier han til Dagbladet. Han vil heller ikke kommentere

hennes syn om at hun ble holdt utenfor i arbeidet i ledelseskollegiet. – Jeg synes dette er en trist sak, sier Ottersen, som mener at han og universitetet alt i alt har håndtert saken på en god måte. Prorektor spesial 2. Fra saken «Nå krever studentene nyvalg» i Dagbladet, 23.05 – Jeg synes det er veldig bra at en samlet studentmasse sier ifra om at det er universitetsdemokratiet må gå foran andre hensyn. Men om styret vil rette seg etter dette og utlyse nyvalg har jeg ingen formening om, sier Eriksen. Universitetsrektor Ole Petter Ottersen sier via sin kommunikasjonsdirektor Marina Tofting at han «ikke ønsker å kommentere saken videre.

Prorektor spesial 3. Fra saken «Mener vedtak er ugyldig» i Klassekampen, 27.05

Meninger

Universitas gir deg meninger fra verdens studentaviser

BERGEN

STUDVEST

Ulempen ved at forskere som Gamlund sier nei til forskning er blant annet at man risikerer å få inntrykk av at forskere setter seg på en pidentall ved å bygge vanntette skott mellom seg selv og omverdenen. Det kan i ytterste konsekvens svekke legitimiteten til de offentlige utdanningsinstitusjonene, som i praksis kan bety at forskerne graver sin egen grav. For kunnskaps-Norge ville det vært en katastrofe.

NEW YORK

COLUMBIA SPECTATOR

So far, the school has not recognized that power to the full extent that students deserve—probably because it could be the leverage student groups need to enact desperately needed change. Columbia's being a corporation is not necessarily a bad thing. A corporate Columbia is one where students—investors—should have a real say.

CAMBRIDGE

The Harvard Crimson

The University Daily since 1873

Personally, I find the greatest growth when I intentionally override my internal resistance and listen to people who make me uncomfortable and challenge me. It never dawned on me that, as a man, I could learn so much from attending a lecture on Insights and Experience from Women in Power or listening to Senator John McCain and gaining a newfound appreciation of his lifelong service to our country.

OXFORD CHERWELL

Cherwell

It's true that getting wasted every single night will get you nowhere fast, as far as your degree is concerned at least. Heavy drinking can be harmful to your energy levels, your general wellbeing and, quite often, your dignity. However, it's more than possible to enjoy the university drinking culture without going to excess.

Følg oss

På papir hver onsdag, på nett hele tiden.

www.universitas.no

facebook.com/UniversitasOslo

twitter: @universitas

For oppdaterte studentnyheter.



Tips oss

tips@universitas.no

nyhetsredaktør:
geirmoln@universitas.noGeir Molnes
993 35 518

NYHET

Bedre karakterer gir fetere lønn

KARAKTERER: De med best karakterer etter mastergrad får 20 prosent mer i lønn enn de i bunnsjiktet. Lønnsforskjellen mellom de med best og dårligst karakterer fortsetter inn i arbeidslivet, og det er ikke slik at karakterene bare slår ut på den første jobben, melder forskning.no. For noen utdanningsgrupper øker forskjellene.

– Det tyder på at utdanningssystemet måler noe av det samme som arbeidslivet er villig til å belønne, sier Erling Barth, forsker ved Institutt for samfunnsforskning (ISF), til forskning.no Han har ledet et forskningsprosjekt som tar for seg hvordan utdanningssystemet blir verdsatt i arbeidsmarkedet.

– 20 prosent høyere lønninger er en god del sett i forhold til de små lønnsforskjellene i Norge, sier Barth til forskning.no

Toast-jern
ødela eksamen
for 150
studenter**EKSAMENSEVAKUERING:**

Til sammen 150 studenter måtte forlate eksamenslokalene sine ved Universitetet i Tromsø da brannalarmen gikk tirsdag ettermiddag. Årsaken til at alarmen gikk var et toastjern som ikke var slått av, melder nrk.no.

– Jeg har forståelse for beslutningen til universitetsledelsen, men det er samtidig veldig frustrerende. Dette var min siste eksamen før jeg skulle ta sommerferie, men nå må jeg lese mer og forberede meg å en ny eksamen, sier psykologistudent Maja Bergman til NRK.

Hun forteller videre at det føles helt forferdelig, og at hun «aldri har vært så sint på et toastjern».

Kalte politistudent
nynazist
– må punge ut

FYLLEANGST: En altmann (33) er illagt en bot på kroner 7000 etter at han i «åpenbar beruselse» skjelte ut en politibetjent og en politistudent. Det melder altaposten.no.

I mai i fjor at bisto politiet mannen med å komme seg hjem, men politibetjenten og studenten ble ikke møtt med særlig mye takknemlighet for dette.

Han hisset seg opp og kastet en ølboks etter politibilen, og ga klar beskjed om at de kunne «dra til helvete».

Politihøgskolestudenten som var med på oppdraget ble kalt for en «jævla nynazist».

I tillegg botelegges mannen for å ha nektet å oppgi personalia.

Mannen må ut med kroner 7000 for forseelsen, eventuelt 14 dager i fengsel, melder altaposten.no

UNIVERSITAS FOR 25 ÅR SIDEN



Universitas nr. 11, 1989

UNIVERSITAS FOR 50 ÅR SIDEN

« Torsdag 10. september vil Oslo formannskap behandle en sak som vil ha en avgjørende betydning for den videre utbygging av Studentbyen på Sogn. Det er muligheten for å få foretatt et maktskifte mellom stat og kommune... Hvis dette blir vedtatt er det ensbetydende med at der gis grønt lys for storutbygging av Sogn

Universitas nr. 8, 1964

ÉN AV TI STUDENTER:

Sliter med
i eksamen

Krevende: Under eksamensperioden kan studenter oppleve eksamensangst. SiO Helse tilbyr støttegrupper for disse der målet er å få en bedre innsikt og forståelse av angsten.

Studenter som sliter med psykiske lidelser møter en
studenthelsetjeneste med sprengt kapasitet.**Psykisk helse**

tekst Stine Stenhaug og
Peter Tryggstad
foto Ena Kreso og
Birte Nystad Magnussen

– Det er et skremmende tall når så mange studenter opplever dette, sier Jonas Ohlgren Østvik, Velferds- og likestillingspolitisk ansvarlig i Norsk Studentorganisasjon (NSO).

En ny undersøkelse utført i mai av Sentio for Universitas og Norsk studentorganisasjon, avdekker at hver tiende student i Norge alltid, svært ofte eller ofte sliter med angst i hverdagen i denne perioden.

– Det er godt over 20 000 studenter, og er på ingen måte bra. Det er tydelig at man er nødt til å

gjøre noe, sier Østvik.

I undersøkelsen svarer også én av fire studenter at de alltid, svært ofte eller ofte har vært nervøse og urolige de siste to ukene.

Kun 13 psykologer

Av de 70 ansatte i Oslos studenthelsetjeneste SiO Helse jobber 13 som psykologer. Anne Karine Lie, seksjonsleder for SiO helse avdeling sentrum, kan fortelle at psykologene på denne avdelingen per dags dato er mange nok til å ta unna den massive pågangen.

– Vi har veldig høy etterspørsel, og jobber med å lage et rettferdig og forutsigbart køsystem. Akkurat nå oppleves det som en flaskehals, sier Lie.

Lie mener dette er et problem som ikke kommer til å bli løst med det første. Likevel oppfor-

drer hun studenter som har problemer til å ta kontakt ettersom køene er enda lengre i offentlig helsesektor.

Helsetjenesten sprengt

Kaia Marie Rosseland, leder for Velfertstinget i Oslo og Akershus, argumenterer for et mer helhetlig studenthelsetilbud.

– Kapasiteten er sprengt. Psykologhjelp krever veldig mye og er dyrt. Det er derfor viktig med andre ting som fungerer rundt studentenes hverdag, som rådgivning og det sosiale miljøet. Det helhetlige tilbudet er også viktig med helsesøstre, rådgivere og psykologer, sier Rosseland.

– Mange som trenger hjelp med psykiske plager, blir avvist. Hva tenker du om det?

– For to år siden ble semesterav-

angst stida



Helseløft: Iselin Nybø og Abid Raja fra Venstre ønsker gjennom sitt representantforslag å kunne styrke helsetilbudet til studenter i hele landet.

Vil styrke studenthelsetjenesten

Storingsrepresentantene Ketil Kjenseth, Iselin Nybø og Abid Raja fra Venstre har utarbeidet et representantforslag for å styrke studentvelferden. Nybø mener mer må gjøres for å sikre studenter et godt helse-tilbud.

– Det er et stort behov og vi må styrke kapasiteten. Jeg mener det er behov for flere psykologer, leger og rådgivere i studenthelsetjenesten, sier Nybø.

Velferdstingsleder Rosseland støtter forslaget. Hun er enig i at kapasiteten i dag er for dårlig.

– Forslaget viser at politikerne ønsker å styrke student-

helsetjenesten og tar dette på alvor. Vi ser at tilbudet i dag har for liten kapasitet. Dette er noe Velferdstinget har jobbet med i lengre tid, sier Rosseland.

Abid Raja er opptatt av at studentenes psykiske helse også henger sammen med hvordan studentene har det der de studerer.

– Det er ikke bare lett å være student i dag, og det må derfor være mulig å gjøre mer for denne gruppen. Det kan være følelsesmessig krevende å finne seg til rette i en storby som nyinnflyttet student, sier Raja.

stisten@universitas.no

«Det er ikke bare lett å være student i dag, og det må derfor være mulig å gjøre mer for denne gruppen»

Abid Raja, Storingsrepresentant for Venstre

giften satt opp for å utvide tjenesten ytterligere, men vi ser at den kapasitetsøkninga ble spist opp med en gang. Det er derfor man må gjøre tiltak nå og styrke tjenesten. For å kunne gjøre dette må man ha midler til det, sier Rosseland.

«Kapasiteten er sprengt. Psykologhjelp krever veldig mye og er dyrt»

Kaia Marie Rosseland, leder for Velferdstinget i Oslo og Akershus

– Trenger en holdningsendring

Ohlgren Østvik argumenterer også for flere ressurser til student-samkipnadene og for flere typer mulige løsninger og tilbud.

– Studenthelsetjenesten trenger bedre ressurser til både å jobbe

forebyggende, slik at man får tak i dem med psykiske utfordringene før de blir betydelige, og sørge for at de med betydelige problemer oppsøker hjelp, sier Østvik.

– Setter man terskelen så lavt at flere benytter seg av det, så blir lettere å få snakket med noen. Vi mener samskipnadene må få såpass med ressurser at de klarer å ta imot flere studenter. Så må vi se på om det er mulig å få til lignende tiltak for hvordan vi kan nå flest mulig og være til stede, sier Østvik.

Han tror at det også kan hjelpe med en holdningsendring i studentmassen, og mener studentene er nødt til å fjerne tabuet rundt psykiske problemer.

Eksamensstress

For studenter som sliter med angst eller er nervøse og urolige kan eksamensstress være en ekstra påkjenning. Lars Jørgen Berglund er seksjonsleder og psykologspesialist ved SiO Helse

på Blindern. Han kan fortelle at angst både kan ha positive og negative sider.

– Mild angst kan være nyttig gjennom å skjerpe oss, fordi det er først når angsten blir så omfattende at den hindrer oss i å løse våre problemer, eller fungere i hverdagen, at vi kan snakke om

at angsten har blitt til en lidelse, sier Berglund.

Berglund driver med gruppetrapi for studenter som sliter med angst ved SiO Helse Blindern. Han forteller at hvis angsten kommer i veien for prestasjon, sosialt liv, eller jobb og utdanning, kan man oppsøke hjelp.

– Behandling kan lede til at man utvikler større innsikt i at angstopplevelsen er en sammensetning av tanker, følelser, kroppslige reaksjoner og handlinger, og at man kan trene på nye måter å mestre denne opplevelsen på, sier Berglund.

universitas@universitas.no

Universitas søker daglig leder

For mer informasjon:

www.universitas.no

Søknadsfrist: 10. juni

UNIVERSITAS

ANSATTE, STUDENTER OG FAGBEVEGELSE VED UIO:

– Tilliten til Otter

■ UiO-rektor Ole Petter Ottersens håndtering av prorektorsaken stemples som «fryktelig skuffende», «arrogant» og «uryddig».

■ Ottersen nekter å svare på kritikken fra sine egne.

■ – Når det foreligger flere grove saksbehandlingsfeil kan ikke rektor la være å uttale seg til pressen, sier jussprofessor Anne Robberstad ved UiO.

Rektorvalg

tekst Kristine Djuvik Kro,
Martine Engebretsen Li og
Geir Molnes
foto Hans Dalane-Hval

– I et demokratisk samfunn, og ved Universitetet i Oslo der rektor Ottersen er opptatt av valg og demokrati, må man ha en åpen debatt og ikke gjøre opp ting på kammerset, sier historieprofessor John Peter Collett til Universitas. Han er ansatt ved Universitetet i Oslo (UiO), der det i april ble kjent at Ruth V. Fjeld trakk seg som prorektor. Etter UiOs valgreglement skulle dette ført til nyvalg av både rektor og prorektor, men på et møte 6. mai valgte universitetsstyret å overse disse reglene. Ottersen hevdet at Fjeld trakk seg av personlige årsaker, noe Fjeld selv er uenig i. Hun forteller at hun trakk seg blant annet på grunn av mangel på arbeidsoppgaver.

– Fryktelig skuffende

– Denne saken har blitt håndtert på en fryktelig skuffende måte. Jeg er bekymret over at universitetsstyret ikke tar hensyn til egne regler. Det er deres oppgave å passe på at valgreglementet blir overholdt, sier Collett.

Han får støtte av Johan F. Storm, medisinprofessor ved UiO og styremedlem i Akademisk forum.

– Dersom organer og ledere uten videre kan sette til side eller bryte gjeldende regler, kan det bane vei for økt vilkårlighet og maktbruk som svekker den demokratiske kontrollen, sier Storm, som tidligere har uttalt seg om saken til Uniforum.

– At ledelsen insisterte på å bruke ordet «personlig» når Fjeld har gjort det krystallklart overfor

dem at hun ikke mener dette, er misvisende, sier han.

– Sår tvil om rektors motiver

Etter at Fjeld trakk seg, tok tidligere viserektor Ragnhild Hennum over prorektorjobben.

– Universitetsledelsen har brutt eget reglement, og rektoratet består nå av andre personer enn de som ble valgt, oppsummerer Ellen Dalen, leder i Norsk Tjenestemannslag (NTL) ved UiO.

– Det har også kommet motstridende informasjon om hva som var årsaken til at Fjeld trakk seg, og dette kan bidra til å så tvil om rektors motiver for å fravike reglementet, sier hun.

Leder av UiOs valgstyre, Knut Heidar, sier til Universitas at valgstyrets oppgave var å gi universitetsstyret en anbefaling som ivaretok valget som velgerne hadde gjort for denne rektorperioden.

Trekker seg i protest

I forkant av møtet i universitetsstyret 6. mai leverte Christian Strandenæs, studentrepresentant i UiOs valgstyre, en skriftlig dissens mot å overkjøre valgreglementet til det øvrige valgstyret. Denne dissensen kom ikke med i sakspapirene. Valgstyreleder Heidar sier at han ikke husker at Strandenæs ba om at dissensen skulle følge sakspapirene.

– Den burde vært skriftlig fremlagt på styremøtet, og jeg må ta på min kappe at det ikke ble gjort. Men jeg orienterte muntlig om dissensen under styremøtet, sier Heidar.

Strandenæs har nå valgt å trekke seg fra sitt verv i protest.

– Jeg trekker meg fordi mitt alternative forslag til vedtaket ikke ble lagt ved i presentasjonen til universitetsstyret, slik det



Refser Ottersen: Kritikken av UiO-rektor Ole Petter Ottersens håndtering av prorektorsaken øker i omfang. Flere mener at tilliten til Ottersen nå er svekket. Fra venstre: Historieprofessor John Peter Collett, medisinprofessor og styremedlem i Akademisk forum Johan F. Storm, jussprofessor Anne Robberstad, leder i Norsk Tjenestemannslag Ellen Dalen og tidligere studentrepresentant i UiOs valgstyre, Christian Strandenæs.

skulle. Det er heller ikke innenfor valgstyrets mandat å anbefale universitetsstyret å fravike reglementet, sier han til Universitas.

Studentrepresentantene i universitetsstyret var de eneste som stemte mot forslaget om å innset-

te Ragnhild Hennum som prorektor uten nyvalg. En samlet masse av studentpolitikere ved UiO krever nå nyvalg.

– Deter arrogant av universitetsstyret å se bort fra demokratiske prinsipper, sier Gabrielle Gjerdsset,

leder av Studentparlamentet.

– Har bommet fundamentalt

Samtlige ansatte og studenter Universitas har snakket med i denne saken, mener nå at tilliten til Ottersen er svekket. Tross flere henvendelser, ønsker ikke rektor Ottersen å kommentere saken eller anklagene mot ham.

– Det foreligger flere grove saksbehandlingsfeil i denne saken, og da kan ikke rektor la være å uttale seg til pressen, sier jussprofessor Anne Robberstad.

Hun mener at UiOs valgstyre ikke kan bryte valgreglementet

«Denne saken har blitt håndtert på en fryktelig skuffende måte. Jeg er bekymret over at universitetsstyret ikke tar hensyn til egne regler»

John Peter Collett, historieprofessor ved UiO

sen er svekket



kun fordi de selv mener det er gode nok grunner for det.

– Universitetsreglementet har ikke like høy rang som loven selv, men er like bindende. Valgstyret har bommet fundamentalt på spørsmålet om de har adgang til å se bort fra reglementet, fordi de mener gode grunner talte for det, sier Robberstad til Universitas.

– Partisk fremleggelse

Da Fjeld leverte sin fratrede-erklæring til rektor Ottersen 24. april, informerte Ottersen universitetsdirektøren umiddelbart. Men Ottersen signerte ikke erklæringen før 30. april, da sakspa-

pirene ble overlevert til valgstyret. Universitetsstyret fikk ikke se erklæringen før under selve styremøtet 6. mai.

– Det er viktig at styret får informasjonen de trenger for å uttale seg om saken. Vi synes det er en utfordring i Universitetsstyret, også når det gjelder fagforenings-saker, at det skjer en partisk fremleggelse og at sakspapirer kommer for sent, sier Ellen Dalen i NTL.

Fikk munnkurv av Ottersen

Fjeld har gitt Universitas tilgang til en liste på åtte punkter som spesifiserer hvordan fratrede-erklæringen skulle foregå. Fjeld ønsker ikke at

innholdet i selve listen skal gjøres kjent, men forteller at Ottersen ba henne skrive under på listen, noe hun nektet å gjøre.

I Klassekampen kommer det frem at universitetsstyrets medlemmer fikk se alle saksdokumentene først rett før avstemmingen. I samme avis står det at UiO-rektor Ole Petter Ottersen i forkant av styremøtet ringte rundt til styremedlemmene, og at han sendte en mail til Fjeld der han ba henne si «minst mulig» om sin avgang på styremøtet.

Arnt Maasø, førsteamanuensis ved Institutt for medier og kommunikasjon ved UiO, reagerer på

denne framgangen.

– Dette mener jeg fremstår uryddig og kan skape et inntrykk av at han vil styre kommunikasjonen for å unngå et omvalg, sier Maasø til Universitas.

Valgstyreleder Knut Heidar vil ikke uttale seg om hvorvidt UiOs valgstyre kjente til Ottersens ringerunde eller munnkurvmail til Fjeld. Han vil heller ikke si om valgstyrets anbefaling hadde vært annerledes dersom de kjente til dette.

– Skadelig ukultur

UiO-professor og styremedlem i Akademisk forum Johan F. Storm

er imidlertid klar i sin dom over hva prorektorsaken kan være et symptom på:

– Bruk av tilslørende omskrivninger og glatte politikerfraser synes dessverre å være altfor utbredt og økende blant en del ledere på UiO. Det er etter mitt syn uttrykk for en skadelig ukultur, sier han.

marengb@niversitas.no

Mener Ottersen er redd for å bli satt i skyggen

John Peter Collett, historieprofessor ved UiO, sier Ole Petter Ottersen er en entusiastisk og utrettelig rektor, men som er svært opptatt av ikke å bli satt i skyggen av andre.

– Ottersen har siden han første gang ble valgt som rektor omgitt seg med et påfallende svakt og anonymt team i rektoratet, sier han, og trekker fram ansettelsen av Ruth V. Fjeld som et eksempel på dette.

– Han er vant til å vite best og være best. Ved å velge et lederteam som verken har tyngde eller autoritet, omgir han seg med personer som ikke setter ham selv i skyggen, sier Collett.

Han mener Fjelds avgang skyldtes at hun ikke var i stand til å fylle rollen som prorektor.

– Før valget i fjor valgte Ottersen en prorektorkandidat uten relevant erfaring, som ingen kjente, og som ikke overraskende viste seg å være ute av stand til å fylle denne rollen. Det taler til Fjelds fordel at hun etter kort tid innså at det var slik, og at hun nå trekker seg, sier Collett.

Han mener derimot at det ikke taler til Ottersens fordel at han først velger en «ukvalifisert» prorektorkandidat, og deretter gir henne «liten kollegial og menneskelig støtte». Fjeld ønsker ikke å kommentere Colletts påstand om manglende egnethet. Heller ikke Ottersen vil kommentere saken.

universitas@universitas.no

SE PORTRETTET SIDE 16

Talte varmt om demokratisk universitetsledelse

Fredag forrige uke var rektor Ottersen invitert til Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) sin årskonferanse. Der skulle han holde en tale med tittelen «This is why elected leadership is still important in Norwegian higher education»

– Det er litt ironisk. Akkurat nå fremstår han ikke som verdens største demokrat. Han kan

ikke bare være demokratisk når det passer han, sier Christian Strandenæs, studentrepresentanten som har trukket seg fra valgstyret i protest.

Universitas var til stede på NIFU-konferansen. På spørsmål om tidspunktet for talen var ironisk, svarte Ottersen:

– Ingen kommentar.

universitas@universitas.no

SE IDÉ OG DEBATT
SIDE 22

Kritisert høyskol bader i statstilsk

Samisk høgskole har blitt kritisert for manglende regnskap og penge-sløsing. Likevel får skolen mer penger per student enn noen annen i Norge.

Statsstøtte

tekst Jenny Tenmann
Cecilie Storbråten Gjendem og
Eskil Wie

Plassen foran Samisk høgskole i Kautokeino er nesten tom. Ved inngangen står studentene Leif Henrik Halvari Skartland og Mariann Aslaksen Ravne og prater. De utgjør sammen med skolens 100 andre studenter landets dyreste studenter, ifølge en utregning Universitas har gjort over landets statlige utdanninger.

– For meg er det veldig bra å være en av landets dyreste studenter. Det er alltid lærere eller administrativt ansatte tilgjengelig for å hjelpe deg om det skulle være noe, sier Ravne.

Hun legger til at hun tror det er kapasitet til å ta inn mange flere studenter enn det skolen gjør i dag.

Økonomiske problemer

I fjor mottok Samisk høgskole 72 millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet. Det vil si at skolen fikk tildelt rundt 706 323 kroner per elev. Til sammenligning fikk Høgskolen i Lillehammer litt over 322 millioner kroner å dele mellom sine over 4000 elever. Statens bevilgninger fordeles imidlertid et-

ter flere faktorer enn antall elever.

Til tross for høye tilskudd har Samisk høgskole slitt med store underskudd. I 2009 fikk skolen helslakt av Riksrevisjonen, året etter ble skolen kritisert for å sløse med penger og i forrige uke meldte NRK at skolen granskes av UD og Kunnskapsdepartementet i forbindelse med at den ikke kan gjøre rede for 400 000 kroner.

– Jeg har ingen kommentar til granskningen, sier rektor Jelena Porsanger til Universitas og henviser til et leserinnlegg hun skrev i Dagens Næringsliv etter at avisa skrev en sak om skolens pengebruk i fjor.

– Merknadene fra Riksrevisjonen har høgskolen tatt meget alvorlig. Styret har iverksatt omfattende tiltak med det mål å forbedre rutinene ved å implementere disse i vårt forvaltningssystem. Riksrevisjonen synes å være fornøyd med resultatet, skrev Porsanger da.

Lønninger og kulturarv

Videre pekte rektoren i fjor på høye lønnskostnader som en av årsakene til skolens kraftige pengebruk. Skolen er den eneste av de statlige skolene med flere ansatte enn studenter. I skrivende stund har skolen 110 ansatte og 102 elever.

Porsanger understreker overfor Universitas at skolen har et viktig



Fornøyd: Samisk høgskole-studentene Leif Henrik Halvari Skartland og Mariann Aslaksen Ravne mener det handler om mer enn bare ett studie for studentene på den omstridte skolen. Det handler også om identitet.

samfunnsoppdrag gjennom vedlikehold av den samiske kulturen.

– Vi har jobbet i 25 år for å bevare og utvikle samisk språk og støtte det samiske samfunnets utvikling for å oppnå likeverd med storsamfunnet, sier hun.

En annen årsak til pengebruken skal ifølge skolen være forskning. Tidligere har skolen publisert rundt 20 forskningsartikler per år, i 2013 var antallet imidlertid seks artikler. Skolen har et eget forskningstidskrift.

Kan bli politisak

I NRK i forrige uke kom det frem at Samisk høgskole kan stå overfor en politisak i forbindelse med de 400 000 kronene som er forsvunnet. BI-professor og ekspert på økonomisk kriminalitet Petter Gottschalk sa til NRK at saken kan bli en straffesak. Til Universitas sier professoren at grunnen til at Samisk høgskole fortsatt får så mye støtte, til tross for økonomisk kritikk, kan være at temaet er betent.

– Man er fra sentralt hold i Oslo forsiktig med å styre ved samenes territorium. Kunnskapsdepartementet burde for lengst ha utforsket saken. Når man har mistanke om økonomisk kriminalitet går man til politiet. Dette er en glipp fra departementet, sier han.

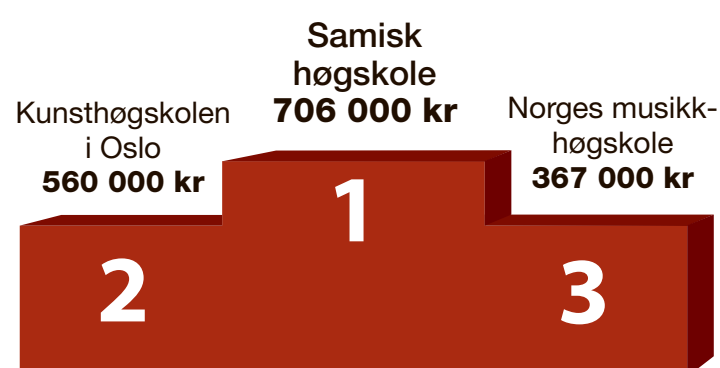
Økokrim sier at de ikke kan kommentere om det blir aktuelt for dem å se nærmere på saken.

Lettvint bruk av penger

Til tross for de mange pengeproblemene mener Gottschalk at man må se på det store bildet for

Norges dyreste studenter

Målt i statstilskudd per student per år



Norges Veterinærhøgskole er ikke med grunnet sammenslåingen med Universitetet for miljø- og biovitenskap.

SiOs billigste studenter

Målt i statstilskudd per student per år



Kilder: Kunnskapsdepartementets salderte budsjett for 2013 og Database for statistikk om høgre utdanning (DBH)

e udd



FOTO: ESKIL WIE

å skjonne formålet med at Samisk høgskole får mest penger per elev.

– Norge har lyktes i å ha en tilfreds urbefolkning, i motsetning til veldig mange andre land. Dette skyldes ikke minst hvor mye penger staten bruker på dette, sier han.

Statssekretær Bjørn Haugstad i Kunnskapsdepartementet svarer følgende på hvorfor akkurat Samisk høgskole får så høye bevilgninger.

– Samisk høgskole har et helt spesielt mandat og helt spesielle utfordringer. Derfor er det naturlig at Samisk høgskole har forholdsvis høye bevilgninger per student.

Hans kollega, ekspedisjonssjef Toril Johansson i Universitets- og Høgskoleavdelingen i Kunnskapsdepartementet, bekrefter at høyskolen nå må foreta en gjennomgang av systemene sine under påsyn fra departementet.

– Vi ser alvorlig på forholdene, og det er viktig at Samisk høgskole tar ansvar og retter opp feil, sier hun til Universitas.

universitas@universitas.no

Vil ha ny modell

– Det er veldig bra at finansiering og struktur er på regjeringens agenda. Tilsynelatende er mange enige om at vi trenger endringer, sier rektor Kari Toverud Jensen ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

Høgskolen i Oslo og Akershus er den skolen som får minst per elev i Oslo med bevilgninger på 1,7 milliarder kroner fordelt på litt over 15 000 elever. Jensen mener at dagens finansieringsmodell ikke tar høyde for de utfordringene høyskolene står overfor når det gjelder forskning ved praksisutdanningene.

– Vi trenger et system som gjør det mulig å styrke fagmiljøene som driver profesjonsutdanningene, med nødvendig handlingsrom og virkemidler som belønner kvalitet i utdanningene.

Enig

Høyskoleledelse Geir Bergkjetten ved Høgskolen i Lillehammer er enig med Jensen, og peker på at skolene også bør bli belønnet for eventuell vekst.

– Vi har vokst og således bidratt til å løse et samfunnsoppdrag ved å utdanne mange. Dagens modell premierer ikke i tilstrekkelig grad dette, sier han til Universitas.

Studentenes ansvar

Statssekretær Bjørn Haugstad i Kunnskapsdepartementet mener det er riktig at Samisk Høgskole og Kunsthøgskolene får mye statstilskudd til tross for at mange av studentene fra kunsthøgskolene sliter med å finne jobb etter endt utdanning.

– I Norge legger vi stor vekt på at studentenes egne valg skal telle tungt. Det innebærer at studentene også må ta ansvar for konsekvensene av valgene de gjør, som egne utsikter i arbeidsmarkedet, sier han til Universitas.

universitas@universitas.no



Ta kontroll over karrieren din nå!

Siden semesterstart 2013 har Karrieresenteret ved UiO hatt gleden av nesten 8 000 møter med studenter.

98% av studentene gir høyeste eller nest høyeste karakter på våre jobbsøkerkurs, søknadskurs og intervjukurs

92% av studentene er svært fornøyde eller fornøyde med vårt drop in-tilbud.

- "Hvis jeg kan velge mer enn 5, så velger jeg 10. Veldig fornøyd!"
- "Velstrukturert, konstruktivt og informativt! Absolutt noe jeg vil anbefale til andre"
- "Føler jeg har fått noen verktøy som gjør meg bedre forberedt til intervju"
- "Et veldig givende, inspirerende og nyttig kurs!"

Bruk Karrieresenterets tilbud underveis i studietiden du også. Velkommen innom!

www.karrieresenteret.uio.no
1 etg. Frederikkebygningen på Blindern

RYDJE VILLE SVEKKE STILLINGSVERNEN I AKADEMIA: Stemt ned av sine egne



Vil ha debatt: Avtroppende NSO-leder Ola Magnussen Rydje frontet offentlig et forslag om å endre tjenestemannsloven, for landsstyret hadde diskutert saken. Målet var at det skulle gi en bedre debatt under helgens landsstyremøte.

– En lite verdig sorti, sier UiO-professor Kristian Gundersen etter at NSO-lederens høyt flaggede forslag møtte motbør blant fagfolk og fikk nei på landsmøtet.

Stillingsvern

tekst Cecilia Johansen Eriksen og Petter Fløttum
foto Birte Nystad Magnussen

Til tross for at lederen for Norsk studentorganisasjon (NSO), Ola Magnussen Rydje, gikk inn for å svekke stillingsvernet (se faktaboks) for å gjøre det enklere å sparke vitenskapelig ansatte, sa NSOs landsstyre nei.

Under landsstyremøtet i helga

gikk de heller inn for «en kulturendring der oppsigelser i henhold til tjenestemannsloven blir tatt i bruk».

– Ikke sterkt stillingsvern som er problemet

Den avtroppende lederen foreslo, med NSOs arbeidsutvalg i ryggen, å endre loven slik at det skulle bli lettere å si opp vitenskapelig ansatte på offentlige høyskoler og universiteter. Dette ville få ned bruken av midlertidig ansatte i akademia samtidig som det ville

gi bedre likestilling, mente Rydje.

Bjørn Kristian Danbolt, leder for Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen (UiB), er blant landsstyrrerrepresentantene som var uenige i Rydjes forslag.

– Jeg synes løsningen er dårlig organisert. Det er ikke hovedsakelig sterkt stillingsvern som er problemet, så en svekkelse vil ikke være et godt verktøy for å løse de utfordringene vi har med midlertidige stillinger, sier han.

Selv om hans forslag ikke vant fram, sier Rydje at han er fornøyd med utfallet.

– Landsstyret kom med et bra forslag, og det ble et godt kompromiss, sier NSO-lederen. Han forteller at det å fronte arbeidsutvalgets mening i forkant av landsstyremøtet var en bevisst strategi, og sier seg fornøyd med debatten som fulgte.

– En dristig strategi

Rydje møtte kraftig motbør fra blant andre professor ved Universitetet i Oslo Kristian Gundersen.

– Rydjes argumenter var todelte: Han mente det ville gi mer likestilling og mindre midlertidighet. Ingen av dem henger på greip, sier biologiprofessoren.

Gundersen mener også at et svekket stillingsvern ville skapt en

fryktkultur.

– Jeg ser på studentene som kolleger, men forslaget gir et dårlig grunnlag for et godt samarbeid mellom student og lærer, sier han videre.

Gundersen sier han ikke har noen mening om Rydje som NSO-leder, men at forslaget «er en lite verdig sorti».

Leder i fagorganisasjonen Forskerforbundet Petter Aaslestad er glad for at NSO ikke gikk inn for en endring av tjenestemanns-

Stillingsvern

- Vitenskapelig ansatte på offentlige høyskoler og universiteter er i tillegg til Arbeidsmiljøloven beskyttet av Tjenestemannsloven.
- Denne sier at man kan sies opp når stillingen inndras/arbeidet faller bort, er varig uskikket til å utføre stillingen på grunn av sykdom eller annet eller ikke lenger har de nødvendige kvalifikasjonene (for folk med mer enn to års ansettelse)
- Arbeidsutvalget i NSO foreslo at kravet for oppsigelse i tjenestemannsloven skal være at den er «saklig begrunnet», som i Arbeidsmiljøloven.

Kilde: Aftenposten, NSO

loven, men er usikker på Rydjes debatttaktikk.

– Dette er store og alvorlige saker, så jeg tror ikke jeg hadde hatt nerver til å gamble på mediene i en så stor og viktig sak. Men Ola gjorde det og fikk det til, legger han til.

Da Aftenposten først omtalte saken for halvannen uke siden, argumenterte Aaslestad mot forslaget både i Aftenposten og på NSOs egne nettsider. Nå sier han at Rydje fikk til en debatt som landet positivt, selv om det «kanskje var en litt dristig strategi».

Får taktikkstøtte fra sine egne

NSO-lederen får støtte fra egne rekker for at han gikk så hardt ut før forslaget ble ordentlig diskutert.

– Jeg synes at arbeidsutvalget skal ha den friheten, og at det er viktig å være litt tabloid for å få ting på agendaen. Det er imidlertid en god ting at forslaget ble lagt frem som noe som fremdeles ikke var avgjort, sier Bjørn Kristian Danbolt.

Også lederen for Studentstyret ved Norges idrettshøgskole mener det er helt på sin plass at en NSO-leder er litt tabloid.

– Selv om Rydje har vært vågal og brukt både fengende og humoristisk retorikk, synes jeg det har vært positivt, sier Torstein Dalen.

Påtroppende NSO-leder Anders Kvernmo Langset vil ikke si om han vil adoptere Rydjes taktikk for å skape debatt før landsstyremøter.

– Vi i det neste arbeidsutvalget har ennå ikke tatt stilling til hvordan vi skal jobbe, sier han.

petter.flottum@universitas.no

ONSDAG 6. AUGUST



The Districts^{US}
Earthless^{US}
Jon Hopkins^{UK}
Kråkesølv
Emilie Nicolas



Jonathan Wilson^{US}
Clean Bandit^{UK}
Brody Dalle^{US}
Spidergawd

TORSDAG 7. AUGUST



Conor Oberst^{US}
Skambankt
Bill Callahan^{US}
Yoguttene
Blood Orange^{US}
Johndoe
Hanne Kolstø
Thulsa Doom
Kaveh
Yoguttene



The Julie Ruin^{US}
Little Dragon^{SE}
Jungle^{UK}
St. Lucia^{US}
Daniel Kvammen



FÅ BILL. TORSDAG!

FREDAG 8. AUGUST



FKA Twigs^{UK}
Gojira^{FR}
Joey Bada\$\$^{US}
Lulu James^{UK}
Deafheaven^{US}
Farao
I Was A King

Mayhem 30th anniversary
Neutral Milk Hotel
Neneh Cherry^{SE}
John Wizards^{ZA}
Comet Kid
Store P

FREDAG
UTSOLGT!



LØRDAG 9. AUGUST



King Midas
Omar Souleyman^{SY}
Sharon Van Etten^{US}

Slowdive^{UK}
Oslo Ess
Neko Case^{US}
DARKSIDE^{US}
Stein Torleif Bjella
Nadine Shah^{UK}
Angel Olsen^{US}
Mapei^{SE}
Hjerteslag
Vilde Tuv



Bombino^{NE}
Mac DeMarco^{CA}
Royal Blood^{UK}
Aurora Aksnes

Foreløpig ikke plassert på dag: Bloody Beach | Bow To Each Other Følg oyafestivalen.no for oppdateringer



TØYENPARKEN 5.–9. AUGUST



Billettsservice.no | 81533133 | oyafestivalen.no





mellom
FAG

UNIVERSITAS' FEATUREMAGASIN

OPPSIGERSKEN

Ruth Vatvedt Fjeld ville egentlig fratre prorektorvervet ved UiO uten å lage så mye oppstyr. Den gang ei.

• Reportasjen: En uke uten sosiale medier • Test: Årets sommerøl • Bokhylla: Hans Geelmuyden

REPORTASJEN

tekst **Petter Fløttum, Ingrid Elise Gipling og Stine Stenhaug**

Hva skjer hvis man forsvinner fra sosiale medier og skruer av mobilen uten å si det til noen? Universitas har testa det analoge livet.

#ISOLERT

Petter (24)

Gjennomsnittlig aktiv bruker.
Kuttet ut sosiale medier, men lot pushvarslene være på i selvtortur.

HVORDAN I ALL VERDEN HUSKET FOLK HVEM DE SKULLE GRATULERE FØR DE FIKK SEG FACEBOOK?

Jeg husker da far tok med den første dataen inn i hjemmet og jeg husker tiden før MSN og Facebook. Jeg har vært på den andre sida. En uke uten sosiale medier blir lett.

Dag 1. Det gikk fem minutter fra jeg våkna til jeg dreit meg ut. Av ren vane tok jeg opp mobilen og sjekka varslene. Pavlov hadde vel hatt et og annet han skulle ha sagt.

Utover dagen fortsetter pushvarslene å tikke inn. Dette er seigpining. Jeg ser at ting skjer, men aner ikke hva. Jeg sitter i et glassbur og ser at de andre har det moro ute i solskinnet, men hører ikke hva de sier og kan ikke bli med. Noen har invitert meg til grillfest, men hvor og når? Hvis det er denne uka, håper jeg de har vett nok til å ringe meg. Men det har de sikkert ikke. Ingen ringer meg.

Det er noe dritt å ta banen uten å kunne bruke Twitter, Instagram eller Facebook. Jeg stirrer ut i lufta, på hendene mine og på alle de rare folk. Til helga, når jeg må pendle til og fra jobb, må jeg virkelig huske å ta med meg ei bok. Jeg må bli en sånn type. Jeg blir en av de jeg ser på banen nå, som tror de er smarte med bok. Dem har jeg ikke lagt merke til før. De bruker sikkert ikke sosiale medier til

vanlig heller, reaksjonære kuker.

Etter tre dager ringte en kompis meg for å planlegge overnatting til bryllup vi skal i til sommeren. De har visst diskutert det på Facebook, sier han. Jeg sier bare «ja», og håper at de fikser noe fornuftig til meg. I tillegg har Facebook sendt meg e-post. Jeg har visstnok mange varsler som venter. De har aldri sendt meg e-post før. Savner de meg?

På jobb 17. mai tenker jeg på hvor mange champagneskåler og bunadssmil jeg går glipp av. Heldigvis. Men på vei hjem på kvelden savner jeg Instagram eller Twitter. Noe jeg kan scrolle formålsløst på. Rundt meg på banen sitter fulle nasjonaldagsfeirere som sikkert har avtalt å møte andre som seg selv via Facebook. Jeg vil bare hjem og legge meg, og jeg vil glane på bilder av kaker og is.

 Statusoppdatering:

Det gikk da ganske lett. Jeg vet ennå ikke hvem som hadde bursdag mens jeg var avlogget, men jeg har heller ikke sett noen gå med bursdagshatt i kollektivet. Det er et godt tegn. Jeg har lært at folk er rare og at Dovre ikke faller selv om Facebook gjør det. Men jeg sjekker fremdeles telefonen som det første jeg gjør når jeg våkner. Jaja, noe skal vel Pavlov ha igjen for den Nobelprisen sin.

Stine (21)

Hyperaktiv bruker. Droppet sosiale medier, og avinstallerte alle apper.

FROKOST SMAKER IKKE LIKE GODT UTEN INSTAFILTER.

Livet er ganske bra hvis man lever i god tro om at overflaten av Facebooks tidslinje speiler det virkelige liv. For personer som er over gjennomsnittet sosiale fungerer sosiale medier som en forenkende utstrakt arm. Med Facebook, Whatsapp, Snapchat, iMessage, Instagram, LinkedIn, Twitter og Argus blir jeg en åttearmet multitaskende blekksprut uten begrensninger. Men hva skjer når magien plutselig blir brutt uten forvarsel?

Klokken begynner å nærme seg midnatt når alle kanaler skal sperres for bruk. En overdose med chat-vinduer på Facebook er aktive, bare for å være klar for en uke uten cybersosialt samvær. Hodet ned på puta. Nasjonaldagen! Hvordan skal man planlegge nasjonaldagen uten sosiale medier?

Første dagen streifes alle nettavisene som substitutt. Plutselig får man mye bedre tid på mor-

genen. Jeg sitter alene med en instagramverdig frokost med sånne trendy sugerør med striper på, men den smaker ikke like godt uten et instafilter. Allerede klokken 10:00 kommer krampeaktige abstinenser. Musikk settes på for å legge en demper på den plutselige ensomheten som oppstår, og takk Gud for at eksamen er et samarbeidsprosjekt som tar opp mye av tiden. Da har man i hvert fall konstante planer for å slippe å gå på veggen.

Andre dagen oppleves trikketurene som togturer til Gjøvik fra spor 16. Er det virkelig så langt fra Jernbanetorget til Blindern? Et «Facebookchat-pling» fikk meg til å røske opp mobilen min for å se om det var noe liv. Et irriterert sukk – ingenting.

«Hei. Lever du eller? Du har vært så stille de siste dagene». Plutselig ringer en nervøs venninne. Magen min bobler av glede når mitt fravær fra sosiale medier i fire dager endelig har blitt oppdaget. I

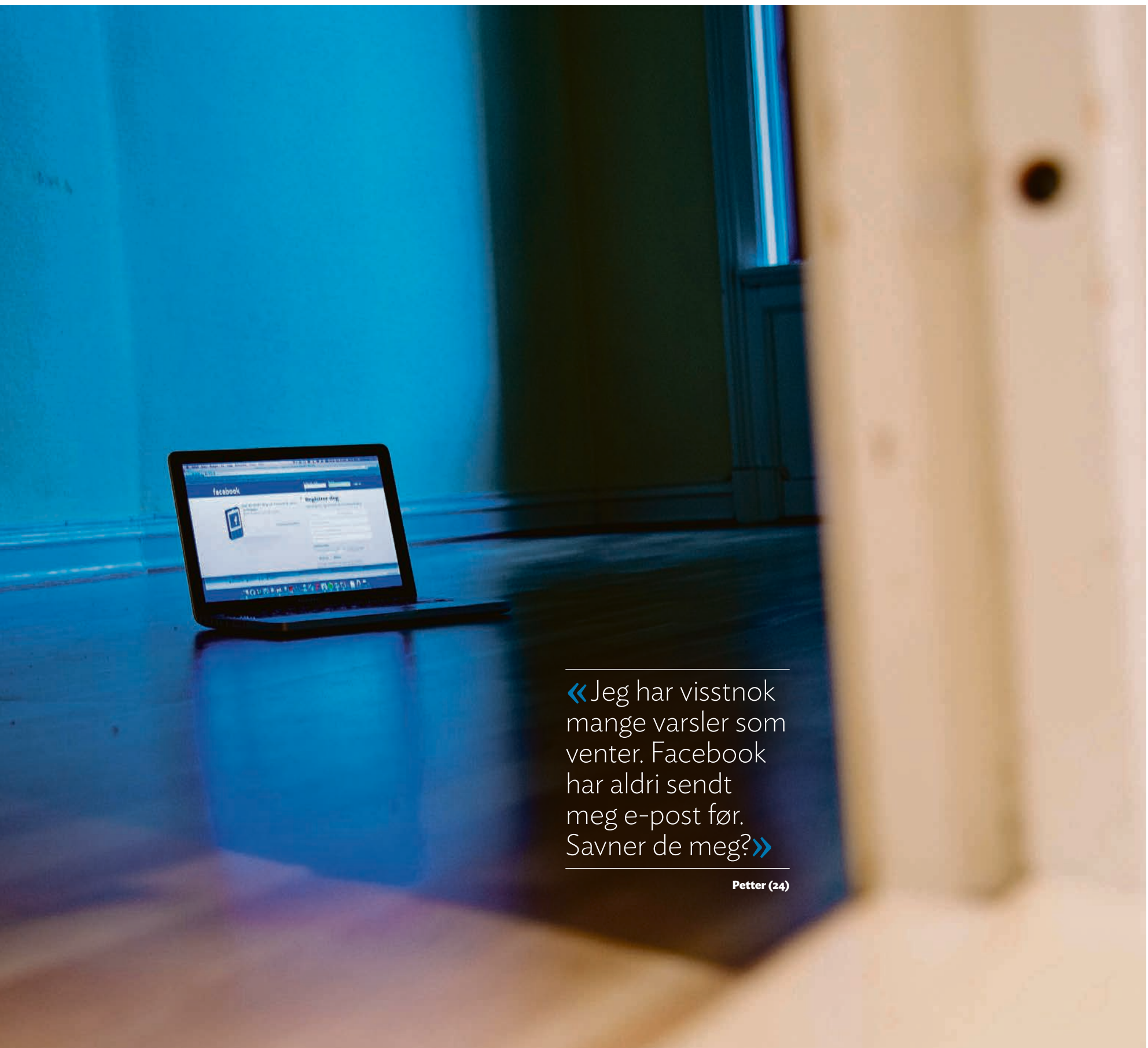
jobb og skolesammenheng blir man en racer uten avbrytelsene, på tross av at man mister hele kontaktnettverket og disse skolerelevante gruppene.

Dagene går og det er egentlig deilig med et pustrom fra forventningene om å være tilgjengelig blekksprut hele døgnet. Når nasjonaldagen endelig står for tur er det ikke så stress likevel. Snarere tvert imot. Selvsagt var det kjøpt å ikke kunne vise frem den nystrøkne bunadsskjorta, men man hang jo med alle de menneskene som ville ofret en «like» likevel.

 Statusoppdatering:

98 varsler og 13 ubesvarte meldinger etter en uke uten Facebook. En uke der timevis av daglig interaksjon som omfavner alt av skole, jobb og sosialt samvær forsvant uanmeldt. Totalforbud er kanskje ikke nødvendig, men en begrensning av bruken kan herved anbefales. For hva får man egentlig igjen av timevis med scrolling og badeutfordringer?





«Jeg har visstnok mange varsler som venter. Facebook har aldri sendt meg e-post før. Savner de meg?»

Petter (24)

ILLUSTRASJONSFOTO: BIRTE NYSTAD MAGNUSSEN

Ingrid (25)

Gjennomsnittlig aktiv bruker. Droppet sosiale medier, datamaskin, TV og mobil.

TROR DU DU KAN SE FOR DEG HVORDAN DET ER Å VÆRE AVKOBLA? DET KAN DU IKKE.

Det er med godt mot jeg går i gang med en uke uten mobiltelefon, datamaskin eller TV. Fire romaner ligger klare på nattbordet, gitaren er stemt, og et overmodent hekleprosjekt skriker etter å bli gjort ferdig. Dessuten er jeg langt fra avhengig av både mobilen, dataen og TV-en. Jeg logger av, vel vitende om at jeg skal forbli avlogget i en uke – uten at noen andre vet om det. Dette skal gå fint. Jeg er jo forberedt.

Det går deprimerende kort tid før hindre begynner å oppstå: Mobilen fungerer også som vekkerklokke, og jobben kaller allerede klokken åtte. Forsover jeg meg har jeg ingen måte å få sagt fra på. Hustelefon har jeg jo ikke.

På vei hjem fra jobb ser jeg en person på en-hjulssyssel, og vil instinktivt sende en snapchat til noen før jeg husker at jeg ikke har mobil. Jeg vil også se hvor mye penger jeg har på konto før jeg

handler, men akk. Måtte man gå rundt og huske på sånt før i tiden?

De første dagene flyr av gårde. Bilder av småbarn på potte, selvsått fra dagens treningsøkt og enda flere klager på den udugelige regjeringa hører til en fjern virkelighet. Det føles godt. Jeg får til og med tid til å sette meg ned og skrive brev, som dessverre ikke ble sendt. Adressen husker jeg nemlig ikke.

Så skjærer det seg. I og med at jeg kan bruke det jeg trenger i jobbsammenheng, slår jeg på mobilen i ti minutter for et kjapt telefonintervju. Push-varslene renner inn: Venninnegjengen har avtalt fellesmiddag i en tråd på Facebook. Jeg har gått glipp av en kollokvie. Mamma har forsøkt å få tak i meg, og har sendt en hissig melding fordi hun ikke får noe svar. Hva annet har jeg gått glipp av? Kaffeavtaler, grilling i parken, flere kollokvier? Har årets hyttetur blitt planlagt uten meg? Uten noen form for kommunikasjon føler jeg meg isolert og alene. Denne ensomheten hadde jeg ikke forutsett, men nå er den

så virkelig at jeg har lyst til å legge meg ned og gråte.

Dagen etter er en *sånn* dag. Alt jeg vil når jeg kommer hjem er å legge meg i senga med en pose smågodt og Netflix. Jeg vil i det minste ringe kjæresten og søke litt trøst. Med smågodt, men uten Netflix legger jeg meg under dyna.

Mot slutten av uka sprekker det. Ensomheten er i ferd med å spise meg opp, og jeg orker ikke flere kvelder mutters alene i den stumme leiligheten.

Statusoppdatering:

Det er ikke de sosiale mediene i seg selv jeg savner, men evnen til å opprettholde kontakten med venner og familie. For å bevare sinnet tar jeg frem mobilen, som en gammel venn, og ensomhetsfølelsen forsvinner fort. Facebook-feeden savner jeg ikke i det hele tatt, men vennene mine, de savner jeg. Å ikke være på Facebook er én ting. Å leve uten å kunne kommunisere i det hele tatt er noe ganske annet.

magasin@universitas.no

Da en NTNU-studie sendte ungdom ut i tre uker uten internett i høst, ble de mer sosiale IRL.

SOSIALT HINDER

– **Sosiale medier** konserverer gamle vennskap lenger enn det som ellers ville vært naturlig.

Det forteller professor ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap på Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim, Aksel Tjora. I høst gjennomførte han en studie hvor 14 kvinner og menn i alderen 21–29 år skulle klare seg i tre uker uten Internett.

– Sosiale medier gjorde at de opprettholdt kontakt med for eksempel gamle klassekamerater som de ikke lenger bodde i nærheten av. Det var folk de ikke hadde fysisk kontakt med og som det ikke var naturlig å ringe til, forteller Tjora.

Uten Facebook og andre sosiale medier, ble de «tvunget» ut i fellesarealene i kollektivet sitt, og flere av deltakerne begynte å gå turer eller dra på kafé, i stedet for å dra hjem på ettermiddagene. Professoren mener det er grunn til å si at sosiale medier gjør oss mindre sosiale i den fysiske verden.

– De sosiale mediene gjør at man ofte ikke går ut og treffer og forholder seg fysisk til folk, sier han.

Og det at man kan opprettholde kontakten med folk man egentlig ikke har så mye med å gjøre lenger, at vennskap konserveres, kan gå utover nye bekjentskaper. Dette kan være spesielt viktig å tenke på for nye studenter som kanskje har flyttet til en helt ny by, mener Tjora.

Glemte Facebook etter få dager

Selv om de aller fleste av deltakerne til vanlig var aktive på sosiale medier, mener Tjora det er å strekke det for langt å snakke om avhengighet.

– Det viste seg at de i løpet av tre til fem dager nærmest glemte Facebook og den type ting, forteller han.

Han sier at vi kanskje oppfatter oss selv og andre som avhengige i hverdagen, men at savnet går ganske raskt over når vi først er avlogget i en lengre periode.

Deltakerne ble intervjuet jevnlig gjennom studien, også etter at de kunne logge seg på nett igjen.

– Det første de sjekket var e-post og Facebook, som regel i den rekkefølgen. På Facebook så de at det stort sett ikke var noe viktig de hadde gått glipp av, forteller Tjora.

Testpersonene hadde på forhånd varslet venner og familie, og stolte på at de ville si fra om det dukket opp noe viktig. Men én ting savnet de: bursdagspåminnelser på Facebook.

Bedre konsentrasjon

Det vanskeligste for deltakerne var at de ikke kunne gjøre alle de små tingene de til vanlig gjorde på smarttelefonene sine: å sjekke busstider, Wikipedia eller å melde seg på treningstimer.

– Én snakket om at han fikk litt fysisk vondt. Han refererte til refleksbevegelsen ved å skulle plukke opp mobilen for å sjekke noe. Å måtte stoppe armen fordi han gjorde det automatisk – det var den typer småting i hverdagen som var verst, forteller Tjora.

Men det å ikke kunne gjøre småting på telefonen i tide og utide, har også sine positive sider.

– De ble veldig mye flinkere til å konsentrere seg. Det at de ikke satt med nettbrettet eller telefonen rett ved siden av pensumbøkene, gjorde at de holdt konsentrasjonen lenger, sier professoren.

Den økte effektiviteten gjorde også at de frigjorde mer tid til andre ting. Noen trente mer, noen begynte å gå turer og ei leste fire romaner i løpet av perioden.

– Hun hadde ikke lest en eneste roman siden hun gikk på videregående, forteller Tjora.

«Sosiale medier kan erstatte nye bekjentskaper når du for eksempel flytter til en ny by»

Aksel Tjora, professor ved NTNU

INGEN VET HVOR FACEBOOK HOPPER

Facebook, Twitter, Instagram. I dag har vi et mylder av sosiale medier å forholde oss til, men ingen kan med sikkerhet si hvordan situasjonen er om ti år.

– Det er ikke gitt at de mediene vi har i dag vil være der om ti år, men det er ganske gitt at det vil være nettkommunikasjon og at den vil utvikles videre, forteller Eli Skogerbø, professor ved Institutt for medier og kommunikasjon på Universitetet i Oslo (UiO).

Hun forsker blant annet på sosiale medier, medieutvikling og innovasjon.

Hvis vi ser ti år tilbake i tid, så netthverdagen ganske annerledes ut enn den gjorde i dag.

– For ti år siden hadde Facebook akkurat blitt lansert (se faktaboks), men det var ikke noe mange kjente til. Men det var jo andre sosiale medier, som for eksempel Nettby og MySpace. Selve ideen om sosiale nettverkssteder hadde kommet, forteller Skogerbø.

I dag har mellom 70 og 80 prosent av Norges befolkning en Facebook-konto, og gjennomsnittsalderen på brukerne har rukket å bli ganske høy.

petter.flottum@universitas.no

Sosiale medier

- Facebook ble lansert i 2004 og har over 1 milliard månedlige brukere.
- Twitter ble lansert i 2006 og har over 255 millioner månedlige brukere.
- Instagram ble lansert i 2010 og har over 200 millioner månedlige brukere.
- Sosiale medier kan defineres gjennom at de er nettbaserte, organisert som nettverk og mer eller mindre åpne og tilgjengelige for folk flest

Kilder: Wikipedia, Instagram, thenextweb.com, professor Eli Skogerbø

VI, DE SK

ESSAYET

tekst Anders Sundstøl Bjørkheim

Noen episoder fra ungdomsskolen har brent seg fast i minnet, gudene vet hvorfor. I en av dem er KRL-timen nettopp ferdig, og jeg er på vei opp til kateteret, i min ungdoms selvtilfredshet, til den høyreiste læreren med tykke, hvite øyenbryn og mild stemme, for å fortelle ham hvorfor troen hans på Gud er feilslått og irrasjonell.

Mitt livssyn har forandret seg lite siden den gang. Likevel får jeg en flau smak i munnen av å tenke på episoden: Det arrogante i å skulle veilede min lærer til en riktigere sti her i livet, i å besvare en slik problemstilling på noen minutter - ved hjelp av filosofi fra skolegården.

Hva er det med trangen til å skulle overbevise?

I 1976 møttes den ateistiske filosofen Anthony Flew og teologen Thomas Warren til debatt i Texas, USA. Over fire kvelder, foran tusenvis av tilskuere, skulle de kun diskutere ett spørsmål: Finnes Gud, eller finnes han ikke?

Retorisk sett ble den forsiktige og stotrende Flew overkjørt av sin rakryggede, advokat-aktige motstander, som konfronterte Flew med den ene forberedte plansjen etter den andre. På sine eldre dager ga Flew ut boken *There is a God*, tilsynelatende konvertert. Troende ser på det som en seier; en mann som ble ledet den rette vei. Ikke-troende har hevdet at boken ble skrevet for ham, uten at den gamle og demente Flew forstod hva han satte navnet sitt på. De henviser til andre religionsdebatter i stedet.

Lar vi oss egentlig rikke i våre overbevisninger? Med den såkalte «nyateismen» som ble tydelig etter årtusensskiftet, virker frontene steilere enn noen gang. En ateisme uten sil-

«Uten tro på noe som helst, hva er det som driver et engasjement for demokrati, eller for menneskerettigheter?»

kehansker, harmdirrende i religionskritikken, hyllende av vitenskapen og fornuften, båret frem av personer som Richard Dawkins, Sam Harris og Christopher Hitchens. Hellig overbevisning, og med ønske om å påvirke. Sam Harris, utdannet i filosofi og nevrovitenskap, har skrevet at noen forestillinger er så gale og urokkelige at det kan være etisk forsvarlig å drepe folk som har dem. For å forhindre katastrofale handlinger.

Det er noe sirkulært over våre trosdebatter. Da Oslo Kristelige Studentlag arrangerte «Grill en kristen» under Skepsisuka på Blindern i mars, var det første spørsmålet til panelet en god illustrasjon: Hvis Gud er allmektig, kan han skape en stein som er så tung at han selv ikke kan løfte den? Paradoxet ble diskutert av filosofen Thomas Aquinas allerede på 1200-tallet. Vi blir tilsynelatende ikke ferdige med det.

Allikevel er debattene viktige. Mye fordi de involverer en rekke andre viktige spørsmål: Om hva vi legger for grunn for vår forståelse av virkeligheten, hvordan vi møter andres perspektiver og hvor vi er på vei. Dette er spørsmål som har blitt aktualisert av «nyateismens» kritikk, og av de som har tatt til motmæle.

Et av disse spørsmålene er hva vi mener med tro. Går det en klar grense mellom tro og harde fakta? Selv om det er utallige veier til gudstro, virker jo denne troen vesenforskjellig

RÅSIKRE

Diskusjoner om hvorvidt Gud finnes eller ikke, skaper sterke følelser – selv blant de som hevder de drives av fornuften. Hva er det som står på spill?

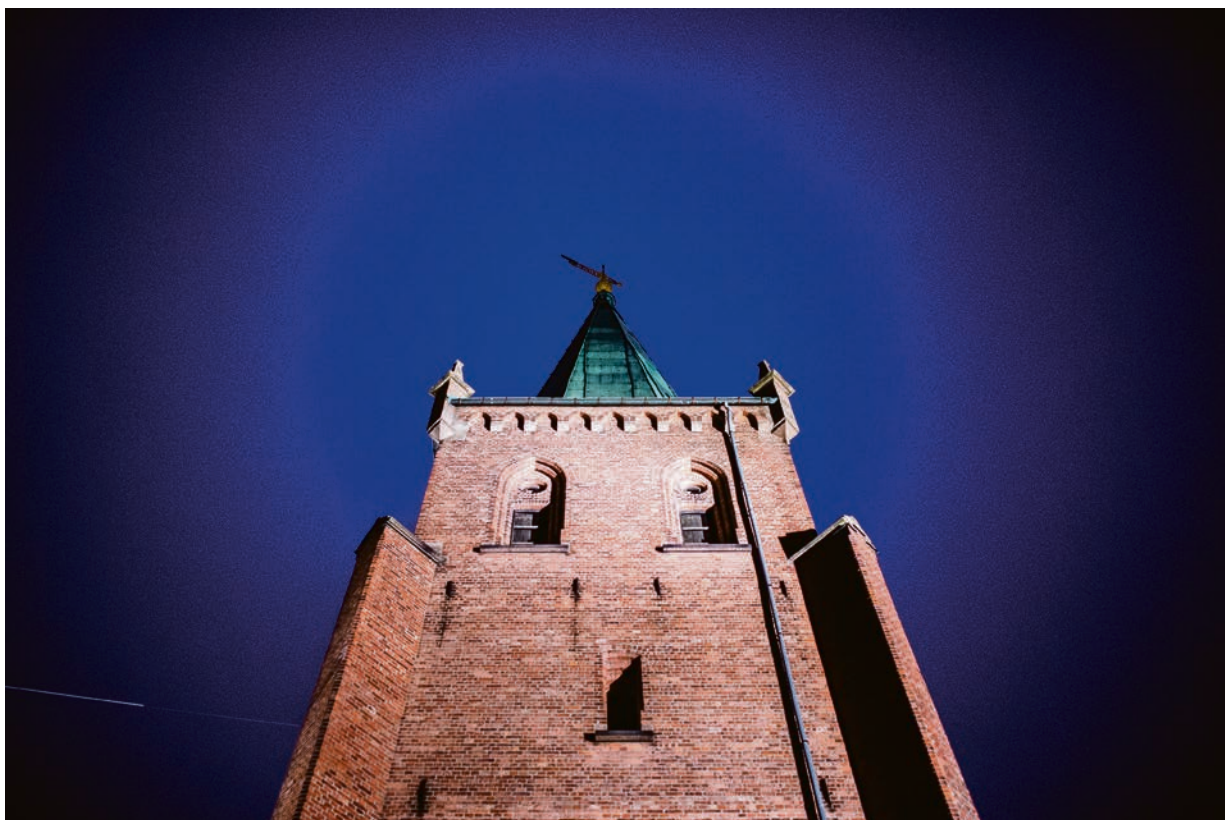


FOTO: HENRIK EVERTSSON

fra kunnskap som er basert på systematisk og streng empirisk dokumentasjon. Men mange troende synes ikke det empiriske skattkammeret svarer tilfredsstillende på spørsmål som hvordan vi finner *det gode*, eller hva som gjør oss til tenkende, helhetlige mennesker. Teolog Michael Green sa det slik under «Skepsis-uka»: Du finner ikke altruisme i en haug med molekyler. Nuvel. Det er i hvert fall kinkig å forklare *hvordan* det oppstår.

I *The God Delusion* skriver Dawkins at jo høyere en persons intelligens er, desto mindre sannsynlig er det at hun er religiøs eller har tro av noen type. Men uten tro på noe som helst, hva er det som driver et engasjement for demokrati og menneskerettigheter? Man kan lure på hvordan menneskeverdet ser ut i mikroskopet. For å spørre som litteraturviter Terry Eagleton: Hvis «nyateistene» ikke har et uforanderlig trossystem selv, betyr de at de er villige til å gi slipp på individets frihet, eller på avsmaken mot selvmordsbombere?

Og hvorfor skal akkurat fornuften få første rett? Det er vanskelig å besvare uten hjelp fra noe annet enn fornuften selv.

I dag tar vi et klart skille mellom tanker og følelser for gitt. Mellom det rasjonelle og ikke-rasjonelle. Feministen og forfatteren Susan Sontag så skillet som konstruert: Tanker og følelser er former av hverandre. Vi tenker mer med de instrumentene kulturen vår gir oss, enn med våre isolerte hjerner.

Det er selvsagt mulig å være uenig med Sontag, men det virker vanskelig å komme utenom de kulturelle sidene ved vår forståelse av virkeligheten. Et rent «vitenskapelig» verdensbilde er derfor ikke en verdinøytral avvisning av alt annet – det involverer identitet, kultur og følelser, det også. Blar man opp i et tidsskrift som amerikanske *The Skeptical Inquirer*, er det lett å se: Her snakkes

det om å «take action», om «aktivisme», om å promotere «vitenskap, fornuft og sekulære verdier» (er disse verdiene utledet vitenskapelig?). Her skal det sies at mye ved kristendommens rolle i USA i dag gjør en viss mobilisering forståelig.

I april skrev Universitas om presteutdanningen ved UiO, som har slitt med rekrutteringen de siste årene. Lars Gule, tidligere generalsekretær i Human-Etisk Forbund,

«Et rent «vitenskapelig» verdensbilde er ikke verdinøytralt – det involverer identitet, kultur og følelser, det også»

er fornøyd: Han foreslo i 2010 å legge ned hele Teologisk fakultet, fordi jobben til et universitet i det 21. århundre er å «utdanne folk på bakgrunn av faktiske og rasjonelle kunnskaper».

Er det et ufravikelig kriterium for fagene som skal tilbys ved universitetet, at de kretser om bevisbar sannhet? Hva med litteraturvitenskapen? Der har vi også en teoretisk tradisjon bygget rundt historier om noe som egentlig ikke finnes. Er det en verdi i seg selv i å utdanne folk til en tradisjon som er viktig for mange mennesker?

Den moderne ateismen er tett beslektet med opplysningstidens idealer, inkludert et bilde av vår sivilisasjon i en slags kontinuerlig bevegelse framover. Her byttes myte ut med kunnskap, med vitenskapen som drivende motor. Her står det kvantifiserbare og håndfaste stødig plantet i sentrum.

Dette har bidratt til mange av de viktigste tekno-



logiske nyvinningene gjennom historien. Det preger vår hverdag – hver dag. Den vitenskapelige metode er konsistent, nøyaktig og effektiv. Den gir oss en betydelig grad av forutsigbarhet. Opplysningstiden har også avlet den moderne liberalismen, og dermed en rekke friheter vi bør prise oss lykkelige for. Men opplysningsidealet viser seg også ved å kaste et kjølig, moderne slør over de mindre «rasjonelle» sidene av menneskenaturen.

Eksempler på at slike idealer står sterkt, dukker opp hele tiden. Da «generasjon lydig»-debatten gikk i Aftenposten i høst, skrev Aksel Braanen Sterri en kronikk ved navn «Velkommen til opplysningstiden» (en merkelig forsinket velkomst). Sterri var uenig i at dagens unge generasjon – «den hyperrasjonelle fornuftsgenerasjonen på full fart framover» – mangler intellektuell nytenkning og et kollektivt politisk prosjekt. Det er troen på vitenskapen og datamengdene våre som skal «redde vårt samfunn og vår klode», mens «marginale miljøer i Holbergprisens jury og de teologiske fakulteter» står på sidelinjen.

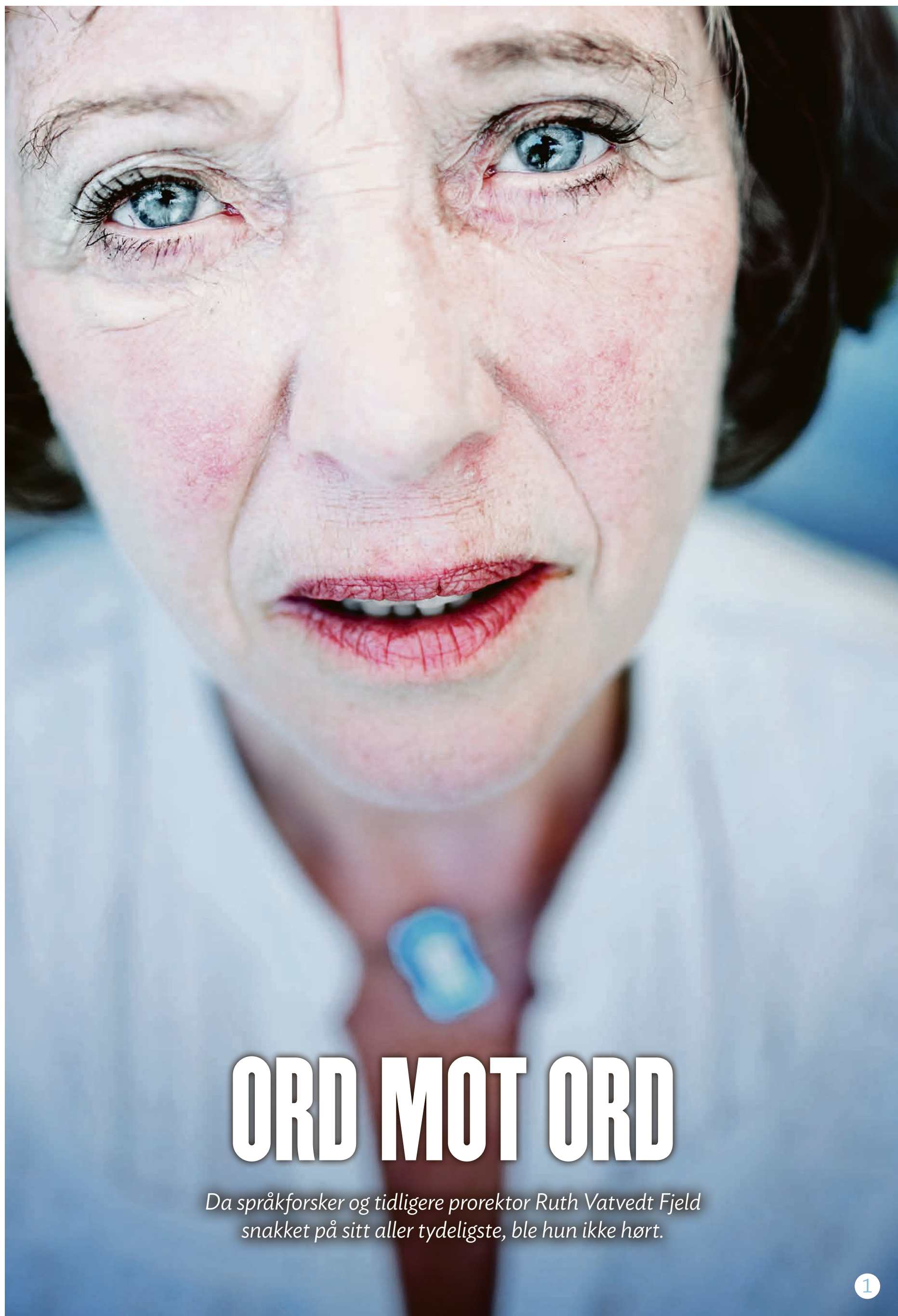
Det er åpenbart et behov for å redde samfunn og klode, og vitenskapen er her en helt essensiell brikke. Men bildet blir at problemene løser seg bare vi får tak i *nok data* og skyver det «overtroiske» lengst mulig bort. Glemte blir de etiske sidene av slike problemer, hvordan de er festet i dypere samfunnsstrømninger. For eksempel i de *kaldere* sidene av den moderne liberale tradisjonen: Et moralsystem preget av økende individualisering og oppløsning av solidaritet, med en tynn og kontraktaktig forståelse av frihet og demokrati.

Religiøs tro trenger selvsagt ikke medføre overlegen etisk bevissthet. Forfatter Zadie Smith pekte nylig på en ekstremversjon av dette i Morgenbladet: Visse kristne har funnet et smutthull i Skapelsen for å slippe å tenke miljøvennlig. Fordi Gud plasserte oss over dyr og planter og hav, «kan vi med ren samvittighet la alle de tingene dra til helvete».

Dawkins sammenlikner menneskets blikk på verden med den lille glippen i en stor, sort burka. Vitenskapen åpner opp glippen og sender oss ut i friheten. Men det er ingen selvfølge at vi blir *utelukkende* friere av å riste vekk all overtro og alle myter. Den kollektive avskjeden av Gud som eksternt referansepunkt har etterlatt et tomrom. Vi forsøker å fylle det med individet selv, noe som viser seg vanskelig. Kanskje er dagens glødende nasjonalisme i Europa et annet forsøk på det samme. Eller, for den saks skyld, det nærmest ideologiske engasjementet for det kvantifiserbare, håndfaste og sikre.

Jeg husker ikke hva læreren min svarte meg den gangen i klasserommet. Kanskje var jeg ikke interessert i å høre, kanskje var argumentene hans dårlige. Men det var neppe så enkelt at bare jeg hadde klart å være rasjonell.

magasin@universitas.no



ORD MOT ORD

Da språkforsker og tidligere prorektor Ruth Vatvedt Fjeld snakket på sitt aller tydeligste, ble hun ikke hørt.



1 BETENKT: Ruth Vatvedt Fjeld er skuffet over møtet med ledelsen på universitetet hun har vært så glad i gjennom så mange år. Det har gått en måned siden hun bestemte seg for å gå fra ledervervet, og i ettertid har hun tenkt mye på om det var selve prorektorstillingen eller hennes egen personlighet som gjorde at det skar seg.

2 KORSANG: Fjeld har korøvelse med LHI-koret annenhver uke. Hun synger alt-stemmen og bøyer som et ledd i å varme opp sangstemmen.

PORTRETET

tekst **Vilde Sagstad Imeland** foto **Henrik Evertsson**

– **Jeg følte** at jeg ble frosset ut. Jeg kunne ikke jobbe der... Jeg kunne ikke.

Det er april. Ruth Vatvedt Fjeld sitter på et av de mange møtene hun har blitt innkalt til som prorektor ved Universitetet i Oslo (UiO). Til stede er også viserektor Knut Fægri, Ragnhild Hennum og assisterende universitetsdirektør, Tove Karlsen. Når hennes kolleger legger fram en utredning av doktorgrads-utdanningen, kjenner hun at sinnet koker. Hun spør kollegene rundt bordet hvorfor hun hører om utredningen først nå, etter nesten et år som prorektor, når den direkte angår hennes arbeid?

Det blir helt stille i rommet. Fægri begynner å snakke videre om noe annet, men Fjeld stopper ham og ber ham svare på spørsmålet hennes. Det gjør han ikke. Etter møtet går hun til kontoret sitt på Lucy Smiths hus og skriver sin fratredelseserklæring.

– **Mye var nok** galt allerede før jeg kom inn i bildet, sier Fjeld. Det er blitt mai, og det har gått over en måned siden hun bestemte seg for å gå fra ledervervet. I ettertid har hun tenkt mye på om det var selve prorektorstillingen eller hennes egen personlighet som gjorde at det skar seg.

Hva gjør egentlig en prorektor? Spørsmålet har blitt stående som stridens kjerne i konflikten mellom Vatvedt Fjeld og hennes tidligere kolleger i rektoratet ved UiO. Ifølge rektor Ole Petter Ottersen er det avgjørende at man i en slik jobb skaper sine egne arbeidsoppgaver. Ifølge Fjeld har en prorektor viktige oppgaver, men hun opplevde at de ble tatt fra henne, én etter én, og at jobben hun hadde sett fram til, til slutt bare handlet om å være rektors stedfortreder i offentlige sammenhenger.

– Hvem som helst kan lire av seg en ferdig

«Man blir ikke noen hyggelig person av å jobbe under slike omstendigheter»

Dette er saken

■ I rektorvalget ved UiO i 2013 stilte Ruth Vatvedt Fjeld som rektor Ole Petter Ottersens prorektorkandidat. Fjeld og Ottersen ble valgt for en fireårsperiode.

■ I slutten av april 2014 valgte Fjeld å trekke seg fra sitt verv. Hun begrunnet det med faglig og arbeidsmessig uenighet mellom henne og Ottersen. UiO hevdet i en pressemelding at Fjeld valgte å gå på bakgrunn av «personlige» overveielser, noe Fjeld hevder er feilaktig.

■ Universitetsstyret valgte å ikke skrive ut nyvalg etter at Fjeld trakk seg, og satte i stedet inn viserektor Ragnhild Hennum som prorektor. Dette til tross for at det i UiOs valgreglement står at det skal utskrives nyvalg av prorektor og rektor dersom det er mer enn seks måneder igjen av perioden.

tale, det krever ikke mye.

Fjeld sitter i skyggen på verandaen og ser utover hagen sin på Oslos beste østkant. Nederst i hagen ligger et lite skur med ved og redskaper. Skuret har Fjeld bygget selv.

– Sånn er jeg da, vet du, sier Fjeld. Da hun ble skilt fra mannen sin for ti år siden, sa folk at hun burde selge huset, men det kom ikke på tale. Hun må ha hagen. Og lyden av fuglekvisper. Og så er det god plass når datteren, som jobber ved den norske ambassaden i India, kommer på sommerferie med barnebarna.

Fjeld har mye hun skulle sagt i disse dager. Selv om hun mener det verste er over, er hun fremdeles frustrert over det hun har gjennomgått i løpet av det siste året.

– I sommerferien, før jeg tiltrådte, fikk jeg en mail fra Ottersen hvor det stod at han hadde forsøkt å få tak i meg, men ikke lyktes. Han kan ikke ha prøvd særlig hardt, sier hun og nikker mot telefonen som ligger på bordet foran henne. Hun har den med seg overalt.

I mailen skrev Ottersen at han hadde ansatt Knut Fægri som viserektor. Fjeld reagerte på at Ottersen hadde valgt å utvide den demokratisk valgte ledelsesgruppa uten at hun fikk deltatt i diskusjonen. Ansettelsen viste seg også å få konsekvenser for stillingen hennes.

– Da jeg kom på det første arbeidsmøtet, var oppgavene allerede fordelt.

Fægri, den nye viserektoren, var satt opp på flere verv som tilhører prorektorvervet, blant annet hadde han fått ansvaret for forskning.

– Jeg satt og tenkte «hva skal jeg gjøre da?» sier Fjeld, som mener det riktige ville vært at hun og de to viserektorene hadde satt seg ned sammen med rektor og blitt enige om

hvordan de skulle fordelt oppgavene, ut ifra kompetanse og erfaring. Hun fikk aldri noen forklaring på hvorfor hun ble fratatt ansvaret for forskningen.

– Kanskje tenkte Ottersen at forskningen ble best ivaretatt av en mann fra matematiske og naturvitenskapelige fag. Han har heller ikke avslørt hvorfor han ønsket meg som kandidat til prorektorvervet.

Egentlig hadde hun aldri tenkt å bli prorektor. 66-åringen er egentlig mest opptatt av faget sitt, språkvitenskap.

– Men da jeg ble spurt, tenkte jeg «javel, så trenger de meg vel, da». De måtte jo ha vurdert meg og min erfaring.

Hun glemmer aldri den første dagen som prorektor. Da klokka ble halv tolv, kom Ottersen og Gunn-Elin Aa. Bjørneboe med en blomsterkvast som de gav henne i døra. «Velkommen til oss», sa de og gikk. Ingen småprat, ingen lunsjinvitasjon.

Noe av det første hun fikk i oppdrag å gjøre, var å skrive under på regnskapet på seks milliarder fra året før – en oppgave hun ikke tok lett på.

– Jeg fikk helt hetta! Jeg hadde jo ikke kjennskap til dette. Det var ingen vedlegg eller noen ting. Det lå bare i hylla mi, vær så god, lik-som. Skulle jeg være med og ta ansvar for alle de pengene? Det virket som om tradisjonen er at administrasjonen ordner alt, og så setter man bare på navnet sitt der man blir bedt om det.

For Fjeld ble denne holdningen vanskelig å godta i lengden. Hun opplevde å sitte på møter i time etter time uten å kunne bidra med noe som helst. Da hun omsider fikk satt seg ned med Ottersen, sa hun til ham at hun måtte få noe ordentlig å gjøre – ellers ville hun slutte. ►►



SUKKERBØSSE? – Når man skal finne frem til en ordbokdefinisjon, må man spørre mange mennesker om hva noe er, sier Fjeld, som er i gang med å revidere Bokmålsordboka. Hun bruker det hun har foran seg som eksempel. Heter det sukkerbøsse, sukkerkar, eller sukkerkopp?

– Ååh, ja, men det skulle han ordne! sier Fjeld og himler med øynene. Men det skjedde ingenting. Rundt påske forsøkte hun igjen å få drøftet stillingen sin med Ottersen, men han sa da at man at i en så høy stilling må finne sine egne oppgaver.

– Det er en litt merkelig måte å lede et rektorat på. Skulle vi alle sammen hale og dra i hver vår retning og jobbe for det vi selv syntes var viktig?

Fjeld begynte å grue seg til å gå på jobben.

– Man blir ikke noen hyggelig person av å jobbe under slike omstendigheter. Jeg har aldri hatt noe dårlig forhold til kolleger og liker ikke konflikter. Men noen kamper må man bare ta. Det er synd, for jeg har ikke så mange år igjen i akademien.

Etter en ukes tid med vurderinger for og imot leverte Fjeld sin fratredeklæring til rektor Ottersen. «Det kommer du med nå?», var responsen hun fikk.

– Men jeg hadde jo sagt ifra flere ganger.

Fjeld reagerte kraftig på at Ottersen i media gikk ut og sa at han var så lei seg for at hun ville trekke seg. «Hvis han virkelig hadde vært lei seg ville han vel satt seg ned og forsøkt å ordne situasjonen?» tenkte hun. Noe av det hun opplevde som mest provoserende, var likevel hvordan hennes begrunnelse for oppsigelsen ble fortolket av rektoratet.

– Det er ikke sant at jeg trakk meg av personlige årsaker. Jeg var ikke syk, det var ikke noe galt med meg. Jeg skrev at jeg gikk av fordi jeg mente jeg ikke hadde fått de arbeidsoppgavene som jeg hadde blitt forespeilet. Dagen før styremøtet kom Ottersen med en liste på åtte punkter om hvordan fratredeklæringen skulle foregå, som han insisterte på at hun måtte skrive under på der og da. – Sånn gjør man ikke med mennesker man har respekt for, sier

Fjeld, som nektet å skrive under på papiret. Universitas har fått se listen, men Fjeld ønsker ikke å offentliggjøre den.

Fjeld er skuffet over møtet med ledelsen på universitetet hun har vært så glad i gjennom så mange år. Hun husker at verden åpnet seg på en helt ny måte da hun som ung begynte å studere tysk på UiO, etter å ha jobbet et år som au pair i Østerrike. Hun tok hovedfag i norsk, og jobbet ved siden av som norsklærer for trygdeklienter. Det var der hun oppdaget hvor viktig det er med klart språk, og hun har vært opptatt av problematikken siden.

– Det var både narkomane og tidligere straffedømte som gikk på kurset, og jeg husker at jeg ba dem om å lese en brosjyre, «Hvem har rett til attføring». Brosjyren var jo myntet på dem, men de forstod ikke bæret! Selv om jeg tenkte at disse menneskene måtte lære seg å lese, ble jeg mer opptatt av at de som skrev slike brosjyrer, måtte lære seg å uttrykke seg tydeligere.

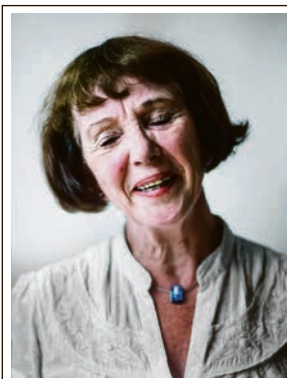
Da Fjeld skrev hovedfagsoppgave, brukte hun de gamle elevene sine som forsøkspersoner og fant ut at de hadde mye lettere for å lese enkle tekster.

– Det var jo heller ikke noe problem for meg å skrive om den brosjyren slik at den ble mer forståelig, så da begynte jeg med det. Mange bedrifter og organisasjoner hyret meg inn for at jeg skulle fortelle dem hvordan man skal skrive på denne måten. Det var jo ingen sak, det handlet bare om å ta bort de vanskelige ordene og å sette et punktum innimellom.

Da Fjeld var ferdig med hovedfag i norsk, fikk hun en stilling som vitenskapelig assistent på Institutt for leksikografi – faget som tar for seg problemer knyttet til ut-

Ruth Eldbjørg Vatvedt Fjeld (66)

- Født i 1948. Oppvokst på gård i Aremark i Østfold.
- Professor i leksikografi ved Universitetet i Oslo. Har jobbet som språkkonsulent i NRK.
- Disputerte i 1998 med doktoravhandlingen *Rimelig ut fra sakens art*. «Om tolkning av ubestemte adjektiv i regelgivende språk».
- Ble valgt til prorektor ved Universitetet i Oslo for perioden 2013–2017 sammen med rektor Ole Petter Ottersen, men trakk seg fra vervet i 2014 etter uoverensstemmelser med rektoren.



arbeiding av ordbøker. Da hun begynte, visste hun knapt hva det var. I dag vet hun at ordbok-definisjoner er en egen kunst, som handler om å appellere til det allmenne og det generelle.

– Du kan godt si at vi bruker Ivar Aasenmetoden, svarer hun på spørsmål om hvorvidt hun egentlig jobber litt som nynorsk-pioneren som kartla dialektene i Norge på 1800-tallet.

– Når man skal finne fram til en ordbokdefinisjon, må man spørre mange mennesker om hva noe kalles, og det folk flest svarer, ja, det heter det. Hun leter med blikket og stopper opp ved en liten krukke på verandabordet.

– Hva vil du kalle dette, for eksempel?

– En... Bøsse?

– En bøsse, sier du. Ja, nå får vi høre hva den svenske fotografen sier når han kommer tilbake, han har sikkert et annet ord. Så må jeg spørre alle, da... Noen vil kanskje si sukkerbøsse, noen andre sukkerkopp...

Fjeld har tatt opp igjen et massivt prosjekt – hun reviderer Bokmålsordboka. Opptatt som hun er av kjønns teorier rundt språk, har hun blant annet merket seg at mange ord er skrevet av og for menn.

– Det er mange ord for kvinneting som rett og slett ikke finnes i ordboka. Ta aerobic, for eksempel. Da jeg begynte med mitt arbeid fantes ikke det ordet i ordboka. Men gåfotball, derimot...

– Gåfotball?

– Ja, det var en kjempesær sport, hvor gutta liksom går litt sakte mens de spiller. Men man må passe seg for å ikke bli for engasjert, kunsten er å holde sitt eget perspektiv unna når man lager ordbokdefinisjoner, tilføyer hun.

– Der kommer han, sier Fjeld og smiler mot den svenske fotografen.

– Hva vil du kalle dette, Henrik?

Ja, nej... Ett sukkerkar?

– Et sukkerkar, ja, da gikk du opp i hierarkiet, sier Fjeld triumferende.

Et kar kan være flere ting, men bøsse er mer spesifikt, skjønner dere?

– Nei?

Hun løfter opp et nytt eksempel fra bordet. Professoren er i undervisningsmodus.

– Ta en kaffekanne, da. Man har et overbegrep, altså *kanne*.

– Hva er det? Jo, det er en *kanne*, som... Ja, der har du overbegrepet, og så er det bare å fylle inn. En kanne som er spesielt innrettet for å servere kaffe, ikke sant? Så kan du gå oppover og oppover i systemet. En kanne, et husgeråd, en ting... Til slutt ender man opp helt uti det blå, med elementer som jord, ild, luft og vann, haha!

Selv om leksikografi er et av Fjelds hjertebarn, er hun minst like kjent for ha forsket på en rekke andre områder innen språkvitenskap. Både språket i norske dommer og banning er blant temaene som stadig er under lupen hennes. Hun er fascinert av måten vi bruker og finner opp språket på. Språket i ledelsen på UiO var også noe hun ønsket å ta tak i da hun tiltrådte stillingen som prorektor. Men heller ikke det fikk hun positiv respons på da hun foreslo å gjøre endringer.

– Jeg leste utredningen om PhD-utdanningen hvor det stod en del svada om at stipendiatene skal bli hele mennesker, sier Fjeld.

Hun erkjenner at det er viktig med en kommunikasjonsstrategi, men synes likevel disse strategiene fikk en urimelig stor plass i rektoratet.

– Det er ikke nok å si at vi skal være verdens beste universitet. Studenter og stipendiatere skal lære seg å bruke vitenskapelige metoder og finne og formidle ny kunnskap. Så enkelt er det, og man trenger ikke skrive førti sider med fine talemåter om det.

Sakens framstilling er her basert på Fjelds opplevelser. Se undersak for tilsvar fra Ottersen og Fægri.

KJENNER SEG IKKE IGJEN

Rektor Ole Petter Ottersen og viserektor Knut Fægri har blitt forelagt Ruth Vatvedt Fjelds framstillinger i denne saken. Ottersen sier via Universitetet i Oslos kommunikasjonsdirektør at han ikke kjenner seg igjen i beskrivelsene til Fjeld, men at han heller ikke ønsker å kommentere saken i mediene. For øvrig viser han til UHR-loven som sier at prorektor er stedfortreder for rektor.

Viserektor Fægri er uenig i Fjelds

framstilling. I en e-post til Universitas skriver han at «Saken på rektoratmøtet som Vatvedt Fjell (sic, red. anm.) viser til (utredningen av doktorgradsutdanningen, red.anm), gjaldt oppfølging av en tidligere styresak.» Fægri mener ansvaret for dette ble lagt til ham under et ledelsesmøte tidlig høst 2013, der Ruth Vatvedt Fjeld også var til stede.

Fægri mener det ikke er riktig at oppgaver som tidligere tillå prorektor-

stillingen, ble overført til ham, og sier at de oppgavene han overtok i forbindelse med forskning i hovedsak, var oppfølging av oppgaver som tidligere hadde ligget hos forskningsdirektøren.

– I perioden frem mot overgang til ny struktur i ledelsen fra 1.1.14 var det behov for forankring av disse oppgavene inn mot ledelsen og generell kontakt med Forskningsadministrativ avdeling, skriver viserektoren i e-posten.

magasin@universitas.no

ØLBRILLER PÅ

Sommerens ølsortiment innbyr til både spying og eufori. Universitas kårer sesongens beste og verste.

tekst **Christoffer Gundersen** foto **Hans Dalane-Hval**



C

TUBORG SOMMERØL

– **Smaker som** deilig Farris bris med et hint av pils, er første kommentar fra panelet. Hvis du er fjorten og synes øl er drit-vondt, er dette typen for deg. Ølen får pluss for «ekstrem bælmefaktor», hyggelig design og friskhet. Imidlertid trekker den metalliske ettersmaken, med følelsen av et fettlag i munnen, en del ned. Dette er ølen for Hyperstate-folket.



D

HANSA HER KOMMER SOLEN

– **Her kommer** Polen! Hansa har lagt seg på en østeuropeisk taste. Er det smuglerøl? – En ressurs svak og veldig anonym øl. Tre sekunder etter du har tatt en klunk, er du fortsatt usikker på hva det smaker, kommenterer et panelmedlem. Ølen har en vag smak av frukt og bitter honning, blir det fortalt, og panelet bestemmer seg for at usmaken kunne vært verre. Men å parafrasere Jokke redder ikke denne fra å falle til nedre halvdel av lista.



A

LADEGAARD HVETE

– **Søt honning**, hvete og en anelse sitrus – denne biter meg i rumpa! – Det smaker tysk bensinstasjon, på en bra måte. – Et innbydende, old school-preg, med deilige flasker å drikke fra. Enormt pluss for skrukork, men er det en sommerøl? spør en av panelets kritiske røster. Under tvil blir den godkjent, og spesielt linjene ølen trekker tilbake til Harald Hårfagre bringer den opp i toppsjiktet.



E

GRANS EVIG SOMMER

– **Et ærlig Ed** Hardy-design, med en rekke white trash-elementer. Denne ølen portretterer en lørdag på Jessheim, bare uten vold. Men man får lyst til å slå noen, påstår panelet. Smaken blir påstått å være en miks av Maaruds paprikapotetgull, konjakkuler og smør. En av paneldeltakerne går for å kaste opp. Her er bælmefaktoren på sitt laveste. – Bermen vil elske denne, ironi-hipsterne går for designet, mens resten bør styre unna. Denne vil bidra til å øke markedet for saltstenger.



C

RINGNES SKJÆRGÅRDS PILS

– Her har man en ekte sommerøl! Men det kjennes ut som den er åpnet for en time siden, så daff er den. Den er søt og samtidig litt bitter, men mangler friskheten til en skjærgårdsøl. En veldig vanlig pils, mener panelet. Pluss for tidløst og sobert design, samt at det er den enkleste ølen å drikke. – Her er det så små bobler at du slipper å rape.



B

RINGNES SOMMERØL

– **Her var det** mye humle og bra frukt på vei ned, bryter en deltaker ut. – Den spruter litt mer i munnen, altså, men hvor mange orker man? Du vil egentlig bare svelge unna fort, sier en annen. – Denne skal jeg drikke på en blå Hibas-dass i sommer. Knallbra sommersmak, anfører en tredje. Panelet mener den er så «kvalmende som en øl bør være», med en «kjappis i munnen» av en ettersmak. Jevnt over solide skussmål, men to deltakere gir den stryk.



E

BERENTSENS SOMMERØL

– **Ser ut som** en sider på boksen, og den smaker også surt. En øl for folk som ikke liker øl, med en karakteristisk transmak som virkelig setter seg. Panelet mener dette er «en øl for campingplasser på svenskegrensa» og synes det smaker billig.



C

FREDRIKSTAD SOMMERØL

– **Disse har** ikke brukt ei krone på designet. Ser ut som eventyrbrus! Plankebyens øl lukter våt ved, vørterøl og et hint av såpe. Det smaker fyll, dog ikke trist fyll. Den lover øl og grønne skoger på lukta, men leverer bare helt midt på treet. Panelet er samstemt i at denne ølen har sin egen sjarm, og at den smaker og lukter «hoppe i høyet». En øl man vil gjøre mye faenskap med.



B

CB FERIEPILSEN

– **Tørka frukt** og blomster, er første reaksjon fra panelet. En kontinental smak, men på danskebåtmåten. Vi er i Captain's Lounge på vei til Hirtshals, blir dommerne enige om. Noen mener den er en god repareringspils, mens andre ville valgt den på seilbåttur. Det er enighet om at dette ikke er fylleøl. – En trivelig øl med en ettersmak som sitter igjen lenge.



D

BORG SOMMERØL

– **Designet har** de stjålet fra VG-lista – en tabloid øl, blir det sagt. En av fotografene anfører at boksen er mest fotogen. Lukter parfymert håndsåpe eller H&M-parfyme. En litt skarpere smak med mye sødme, som river i svelget. Ølen får pluss for «positiv holdning», men trekkes for en «påtvunget kåthet». En høydare på russetreff.



C

ÅPEN KLASSE:

KINN ROSA KINN

– **Lukter som** en fruktskål. Mormor tar med seg en av disse på slektstreff, åpner panelet. Som husholdningssaft blandet med øl, med et lite hint av Nyco. – Denne skal jeg bælmee etter et bad på Hovedøya i sommer, sier en mer ekstatisk deltaker. Kinn skapte den største diskusjonen i panelet og ble enten topp eller bunn hos alle. Vinner prisen for mest interessante smak i begge leire.



A

KRISTIANASTUDENTENES HÅNBRYGGERLAUG HERREGÅRDSBRYGG – IPA

– **Denne stiller** i en egen kategori. Jævla digg! – Definitivt den råeste smaken, som setter seg foran på tunga – ikke bak. Her snakker vi grilling i parken, med noen dyre burgere og krydderpølser. Panelet mener dette er en «nippepils» og godtar den som sommerøl. Litt vel mye humle, blir det sagt, og noen drister seg til å hevde at det er en «ambisiøs, men urutinert IPA». I avstemminga er det likevel klart at denne går til topps.



B

KRISTIANASTUDENTENES HÅNBRYGGERLAUG HVETEØLSDAGENE – BELGISK HVETEØL

– **Ypperlig hveteøl**. Lys, småsøt og syrlig. Mindre banansmak enn Paulaner og Erdinger, mener en kjenner i panelet. – Den smaker bedre enn den lukter, men jeg får litt følelsen av å møte en gammel lærer fra barneskolen på byen, sier et mindre kyn-dig medlem. Panelet er enig i at den er «godt håndverk», men setter Herregårdsbrygget fra samme bryggeri over denne.



BOKBRENNEREN

BOKHYLLA

tekst **Ingri Bergo**
foto **Henrik Evertsson**

Det er ikke rom for sentimentalitet i bokhylla til Hans Geelmuyden. Nylig brant han alle studiebookene sine på bål i hagen.



Hans Geelmuyden (57)

- Startet Skandinavias største partnereide kommunikasjons-selskap, Geelmuyden.Kiese, med makker Jo Kiese i 1989.
- Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole i 1979.
- Jobbet som redaktør i Morgenbladet fra 1987 til 1989.
- Kritiserte First House forrige uke for mulig brudd på PR-bransjens etiske regelverk.

Halldór Laxness *Sin egen herre (1934)*



Laxness oppdaget jeg altfor sent, for fire-fem år siden. Jeg hadde bare hørt om ham som islandsk kommunist, og jeg er jo antikommunist. Skjønnlitteratur overrasker meg sjeldnere og sjeldnere, men dette er en helt fantastisk bok! Sterk, gripende og meget depressiv. Han beskriver Island på begynnelsen av det forrige århundre, et samfunn preget av ekstrem fattigdom og elendige livsforhold. Det er en menneskelig tragedie som tar tak i deg og drar deg ned i de store dypene. Bare to ganger i løpet av lesingen var jeg oppe og snappet luft. Jeg ble følelsesmessig utmattet av å lese denne boken – alt går galt hele tiden, nesten som i norsk landbruk. Denne boken tror jeg at jeg brukte et halvt år på, faktisk, for å få overskudd til å gå videre.

Fjodor Dostojevskij *Brødrene Karamasov (1880)*



Dette er verdens beste roman! Jeg er egentlig ikke så glad i krim, men har du lest denne, orker du ikke Nesbø. Boken er superspennende, med fantastiske person- og moralskildringer. Den beste måten å forstå menneskene er gjennom skjønnlitteratur. Dostojevskij var så opptatt av at menneskene skulle gjøre det rette, og denne handler om Gud som veileder i menneskenes liv. Brødrene Karamasov burde inn på pensumlis-tene på alle verdens universiteter, men den tar tid å lese. Hvis du sluker denne, så mister du alle lekkerbiskene. Du skal ikke lese for å sluke, men for å se hva du kan bruke, ikke sant.

Rune Slagstad *De nasjonale strategier (1998)*



Rune er flink, han! Denne boken er en fantastisk skildring av Norges historie fra 1814 og fremover, med menneskene som skapte samtiden, i sentrum. Boken er svært godt skrevet og ekstremt innsiktsfull. Jeg er veldig interessert i historie, spesielt menneskerettigheter. Boken minnet meg på min studietid, da jeg jobbet for en organisasjon som het Nye Sønner av Sovjet. Vi reiste som spioner og delte ut bibelen, dollar og kodete beskjeder til russiske opposisjonelle. Så da muren falt, var jo det først og fremst takket være min innsats i studietiden, hehe. Karakterkortet mitt var kanskje ikke det mest imponerende, men jeg kunne jo ikke lese økonomi hele tiden.

Lev Tolstoj *Anna Karenina (1878)*



En enestående kjærlighetsroman. Dypest sett handler all stor romankunst om kjærlighet. Det er ingenting som er større enn kjærlighet, og ingen formidler det bedre enn Tolstoj i Anna Karenina. Denne leste jeg rett etter jeg hadde møtt min nåværende kone, Margrethe, november 1998. Så det passet perfekt å lese den da. Min kone har forresten sagt til meg at jeg ikke får lov til å kjøpe flere bøker, fordi vi drukner i dem. Derfor hadde jeg forleden bokbål med alle bøkene mine fra Handelshøyskolen. Det var helt problemfritt, jeg er ikke sentimental. Økonomifaget har kommet langt siden syttitallet. Vi hadde ikke plass til dem mer, så da brant jeg hele dritten.

Yahya Hassan *Yahya Hassan (2013)*



Av og til må en innvandrers si det selv. Ved å skildre sin egen far og sin egen familie beskriver Hassan islam på sitt verste: en undertrykkende, middelaldersk kultur midt i København. I Norge kan du ikke si mye spisset om innvandringsproblematikk før du blir stemplet som rasist. Jeg beundrer danskene som kan ha et så fritt ordskifte rundt vanskelige problemer i samfunnet. Jeg elsker å diskutere – vi trenger debatt for å fremme motforestillinger og kritisk tenkning. Det kan være vonde prosesser, fordi man av og til må gi opp egne oppfatninger. Slik jeg oppfatter det, er dagens studenter mindre i opposisjon mot autoriteter enn før. Det bekymrer meg. De er blitt lydige.

Niels Christian Geelmuyden *Sannheten på bordet (2013)*



Denne er det min yngste bror som har skrevet. Det er en fantastisk bra bok med et svært grundig kildearbeid! Niels Christian skildrer norsk matproduksjon gjennom et globalt bakgrunnsteppe og hvordan vi forsøpler kroppen vår med skitten mat. Temaet er meget tankevekkende for meg som har så mye ugjørt. Jeg håper å bli minst 120 år, så nå legger jeg om dietten til kompost og alger.

GYMTESTEN

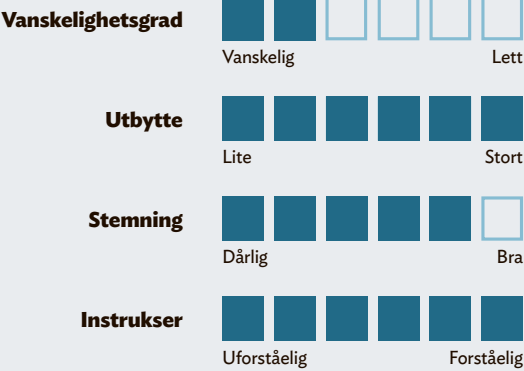
tekst **Benedicte Tobiassen** foto **Hans Dalane-Hval**



STREKK DEG LENGER: Armer og bein i været, og ta stand som en fuglehund!

Ultimate Circle

Hvor: Centrum Athletica
Instruktør: Tobias Fjelde
Antall påmeldte: 30 av 30 mulige
Når: Onsdag 18.40–19.25



ULTIMAT BLODSMAK

Ultimate Circle får det til å verke i muskler du ikke visste du hadde.

Til deg som tenker at «Ultimate Circle» kommer til å bli akkurat sånn som sirkeltreningen i gymtimen på ungdomsskolen: Du kommer til å få deg en real overraskelse.

Allerede etter oppvarminga er pulsen så høy at du holder på å besvime. Mens du heller innpå med vann og peser for harde livet, blir du presentert for de åtte forskjellige styrkeøvelsene som inngår i sirkeltreningen. Kroppen skal settes ordentlig på prøve, både når det kommer til styrke, spenst og hurtighet. Du begynner å angre på at du meldte deg på.

De første øvelsene går rimelig greit. Mestringsfølelsen er på topp, helt til du ankommer stasjonen hvor du skal ta push-ups og spretthopp om hverandre. Det høres gøy ut, tenker du, men det er det altså ikke. Det svir i alle ledd, og du må jobbe hardt med psyken for å klare å gjennomføre. Idet du setter i gang øvelsen med diagonale løft, forteller instruktøren at du er halvveis. Du puster lettet ut. Snart ferdig. De resterende øvelsene er dessverre ikke noe lettere. Flere spensthopp venter, samt sit-ups og push-ups. Siste post er spurt. Beina føles tunge som bly, du gisper etter luft og det prikker i øynene.

Runde en er over. Vent litt, runde én?! Det stemmer. Øvelsene skal gjentas to ganger til.

Denne timen er like krevende for psyken som den er for kroppen. Du er livredd for ikke å fullføre, men idet du setter i gang med siste runde, har overlevelsesinstinktet kicket inn for fullt. Du tenker ikke lenger over hva det er du faktisk driver med – du bare gjør noe og håper at det snart skal ta slutt. Mannen på gruppa di forteller deg andpusten at de første gangene alltid er verst, men at det blir bedre etter hvert. Du fnyser og tenker at du aldri skal tilbake.

De neste dagene kommer du til å ha problemer med å reise deg, sette deg og å gå. Du kommer til å føle deg banket. Men det eneste du klarer å tenke på er at du skal gjøre dette igjen, og igjen og igjen – helt til det går fra helvete til velbehag. Du skylder kroppen din såpass.

magasin@universitas.no

<i>Tidligere testet:</i>	Make me Move , Domus Athletica Totalt: ●●●●●●●●
Kettlebell , Nydalen Athletica Totalt: ●●●●●●●●	Yoga Flow , Centrum Athletica Totalt: ●●●●●●●●

MAGASINQUIZ

av: **Anders Røneid Erikstad**, **Simen Braaten** og **Vegard Røneid Erikstad**, juniornorgesmestre i quiz

Sosiale medier	Lingvistikk	Kommunikasjon	Religion
FOTO: JASON HOWIE/ FLICKR.COM - Ranger følgende sosiale medier fra eldst til yngst: Facebook, Twitter, Snapchat og Instagram. - Hva heter det kinesiske svaret på Twitter? - I 2010 kom det en film om Facebook og dets grunnlegger. Hva heter filmen og grunnleggeren? - Hvilken kvinnelig amerikansk musiker har, ifølge twittercount.com, flest følgere i verden? Hun har over 53 millioner følgere, men følger bare 143 selv. - Den fotballspilleren som kommer høyest opp på listen, vant i helgen Champions League. Hvilken fotballspiller er det snakk om, og har han vunnet turneringen tidligere?	- Hvordan bøyes verbet «å slåss»? - Brødrene Grimm var i tillegg til å være eventyrsamlere anerkjente språkforskere. Hva het de til fornavn? - Med unntak av brødrene Grimm finnes det få verdenskjente lingvister. Men hvilken sådan beskrives her? «Den mest siterte nålevende forfatter og akademiker innenfor samfunnsvitenskapene og de humanistiske fag. Han er mest kjent for sine bidrag til å studere språk som en mental evne (engelsk: mental capacity), og for å ha vist at språk kan studeres ved hjelp av vitenskapelige metoder. I tillegg til den lingvistiske karrieren har han vært svært aktiv som politisk aktivist og debattant. Han er særlig kritisk til amerikansk utenrikspolitikk og kapitalisme.» - Hva er det svenske ordet for tyttebær? - Hvem var direktør for Språkrådet fra 2004 til 2010? Han markerte seg i den offentlige debatten og deltok i mange tv-programmer.	FOTO: AUNTI JULI / FLICKR.COM - Hva heter gaten i New York der det tradisjonelt sett lå mange reklamebyråer? - I denne gaten foregår store deler av tv-serien Mad Men. Hva heter byrået som serien handler om? - Hva betyr det latinske ordet reclamere? - Kommunikasjonsbyrået First House har fått mye oppmerksomhet den siste tiden. Byrået har to tidligere statsråder i sin stab. Hva heter de? - Den administrerende direktøren i First House er kronprinsesse Mette Marits bror. Hva heter han?	FOTO: MORE GOOD FOUNDATION / FLICKR.COM - Sunniislam er den mest utbredte grenen av islam i verden, men i fem land utgjør sjiamuslimer flertallet av befolkningen. Nevn to av disse fem landene. - Hvilken tysk filosof er blant annet kjent for utsagnet «Gud er død» fra 1882? - Hvem ble i 1933 tiltalt for blasfemi etter å ha holdt foredraget «Kristendommen, den tiende landeplage» i Studentersamfundet i Oslo? - Hvem ble i 1993 første kvinnelige biskop i Den norske kirke? - Hvilket trossamfunn, med idag over 15 millioner medlemmer, ble grunnlagt av Joseph Smith i Fayette i New York i 1830?
1. Facebook (2004), Twitter (2006), Instagram (2010) og Snapchat (2011) 2. Weibo 3. «The Social Network» og Mark Zuckerberg 4. Katy Perry 5. Cristiano Ronaldo, han vant også i 2008 for Manchester United.	1. å slåss - slåss - slåss - har slåss (legg merke til at vokalen 2. Jakob og Wilhelm 3. Noam Chomsky (Hentet fra snl.no) 4. Lingon 5. Sylfest Lomheim	1. Madison Avenue 2. Sterling Cooper 3. Å rope igjen og igjen 4. Bjørne Håkon Hanssen og Morten Andreas Meyer 5. Per Høiby	1. Iran, Irak, Aserbajdsjan, Bahrain og Libanon 2. Friedrich Wilhelm Nietzsche 3. Arnljuf Øverland 4. Rosemarie Köhn 5. Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, kjent som mor-monerne

debattredaktør: **Thea Storøy Elnan**
debatt@universitas.no 479 64 336

Frist: **søndag klokka 17**

Legg ved portrettfoto. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

IDÉ OG DEBATT

NETTDEBATT Si din mening på universitas.no

Rektor suspekter

« Dette tjener sittende rektor Ole Petter Ottersen liten ære, og det kan virke som om rektor med vilje har alliert seg med en prorektorkandidat som han ikke akter å bruke som noe mer enn et alibi for å sikre seg støtte fra humaniorafagene.

Mann1

« Valgene som avholdes kan til nød beskrives som «demokrati ovenfra» eller «regissert demokrati». Utenom valgene er ikke dette en institusjon som ledes etter demokratiske prinsipper.

Lindorm

« Retten til et arbeidsmiljø gjelder også i universitetsledelsen. Hvis prorektor ikke holder ut på grunn av mobbing fra rektor bør rektor sparkes.

professor

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Krever nyvalg etter prorektor-saken»

Juks og bedrag

« Ny undersøkelse viser at Univeritas elsker å gjøre masse undersøkelser som skal sette andre partivelgere som de selv ikke stemmer på i dårlig lys.

Joar

« Hvis noen gikk på toalettet under eksamen og så på veggen at noen hadde skrevet «oppgave 4 løses slik:», med en forklaring under, hvor mange prosent ville ha sett bort og ikke latt seg lese det som sto? Jeg tror de aller fleste som sier

at de ikke ville gjort dette lyver.

Anders Hansen

« Enhver undersøkelse som går i disfavør av Frp blir mistenkt for å være feil. Det er Frp som jeg opplever det.

Tor

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Flest Frp-ere ville juksa»

Stress og gruppepress

« Hele «systemet basert på tillitt» med fraksjonsmøter og enighet i forkant av et valg er vel allerede ganske håpløst udemokratisk. Gruppepress, gruppepsykologi og forhandlinger bestemmer hvem som blir valgt inn – ikke studentene.

Nico

« Tror neppe et bytte fra positiv til negativ parlamentarisme vil fungere så godt, ei heller å velge hele AU under ett. Dersom hele AU velges under ett, kan man få problemer med kjønnsrepresentasjon i Universitetsstyret.

Øyvind Norby Bjørge

« Å velge hele AU under ett ville gjort at man unngikk det som var problematisk på konstituerende møte i år, og er på ingen måte en ulovlig løsning. Det hadde betydd at terskelen for å være sikret en plass hadde blitt betydelig lavere, og dermed et bredere AU.

Torkil Vederhus

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Rasar mot «House of Cards»-manøver»



ARKIVFOTO: DORTHE KALRSEN

Skinndemokratiet

Prorektorsaken

Gabrielle Legrand Gjerdsset, leder for Studentparlamentet ved UiO

Den såkalte prorektorsaken viser at vi trenger en debatt om demokratiet ved Universitetet i Oslo (UiO). Studentene ønsker nyvalg slik valgreglene tilsier, og mener universitetsstyret gjorde feil da de valgte å se bort i fra egne regler. Kravet blir ekstra gyldig når Jan F. Bernt, professor i forvaltningsrett, uttaler seg i klassekampen 27. mai og sier styrets vedtak er ugyldig. Selv om prorektor-saken er en prinsippsak, kan man hvis man legger godvilja til forstå hvorfor styret valgte å se bort fra valgreglementet – det var praktisk, selv om det ikke var riktig. Men den prinsipielle prorektorsaken er dessverre ikke det eneste symptomet på at det står dårlig til med demokratiet på UiO.

Flere ganger i måneden møtes dekanene og ledelsen ved UiO uformelt for å diskutere universitetspolitiske, faglige og strategiske saker. Møtet gir en rådgivende innstilling på saker som skal opp i universitetsstyret. Rektor Ole Petter Ottersen trakk på NIFUs årskonferanse fredag fram dette møtet som et av de fremste eksemplene på deltakende demokrati ved UiO. Da er det synd at studentene holdes utenfor.

Universitets- og høyskoleloven sier at studenter har rett til 20 prosent representasjon i alle kollegiale organ med beslutningsmyndighet. Ved NTNU og UiB har derfor studentene en selvsagt og verdsatt plass rundt dekanbordet, siden de har

viktige innspill fra et unikt synspunkt. Ved UiO er dørene stengte, møtene hemmelige, sakspapirer fraværende og studentene ikke å se. Kollegaer ved NTNU er sjokkerte over at vi ikke deltar, siden det er på disse møtene de opplever å ha reell makt og innflytelse på sitt universitet.

Vi ønsker ikke plass rundt bordet for å stikke kjepper i hjula for UiO. Vi ønsker å bidra til at det fattes best mulig vedtak for studenter og ansatte ved UiO. Det er grunnleggende demokratiteori at uformelle møteplasser og innspill tidlig i prosessen er avgjørende for å påvirke. Vi har to studenter i universitetsstyret, men når saker kommer til styret er de så gjennomarbeida at det sjelden er vits i å gå mot innstillinga.

Tidligere hadde studentene mulighet til å spille inn sine synspunkter i studiekomiteen og i forskningskomiteen der studiedekanene og forskningsdekanene møtes. Studiekomiteen ble i høst foreslått nedlagt, noe studentene hindret. Men komiteen har sluttet å avholde møter. Forskningskomiteen la samtidig seg selv ned, og i ettertid har man opprettet et «forskningsdekanenes forum». Dette har de samme oppgavene som forskningskomiteen, med den forskjell at studentene ikke er representert.

At demokratiske organer ved UiO bare forsvinner eller legger ned sin aktivitet, og at flere og flere beslutninger tas i lukkede, uformelle fora, burde bekymre flere enn Studentparlamentet. Dersom UiO skal forsvare universitetsdemokratiet på en troverdig måte må man begynne å faktisk følge demokratiets spilleregler i stedet for kun å skryte av det i festtaler.

Mat for framtiden

Miljø

Kaisa R. Hautala, leder, vegetarkampanjen

Plantebasert mat er i vinden, og den siste til å kaste seg på trenden er Studentsamskipnaden i Oslo (SiO). Hver mandag fremmer de sitt tilbud på tretten serveringssteder gjennom Meatless Monday. Men foruten for egen helse, hvilken betydning har egentlig maten vi spiser?

Nylig slo FNs klimapanel siste delrapport fast at skal vi nå klimamålene er det helt nødvendig med en kostholdsendring mot mer plantebasert mat. Dette er i tråd med råd fra Miljødirektoratets siste rapport om reduksjon av klimagassutslipp i Norge i et tiårs perspektiv. Husdyrproduksjonen er ansvarlig for nærmere en femtedel av de globale klimagassutslippene. Om alle nordmenn kuttet kjøttet en dag i uken, vil det tilsvare å fjerne 380 000 biler fra veiene, ifølge Framtiden i våre hender.

Klimaendringer og befolkningsvekst er forventet

å legge stadig større press på våre ressurser. Allerede spiser husdyrproduksjon opp en tredjedel av global kornproduksjon og 90 prosent av soya-produksjon. Innen 2025 er to tredeler av verdens befolkning forventet å leve i områder med høyt press på vannressurser. Forskning viser at vi må gå over til en vegetarisk diett innen 40 år for å unngå katastrofal vannmangel. Ved å kutte 500 gram storfekjøtt fra kostholdet sparer man like mye vann som ved ikke å dusje på 6 måneder.

Regjeringens nye forslag til jordbruksoppgjøret aktualiserer hvilken matproduksjon vi vil ha i Norge. Ønsker vi enda mer industrilandbruk som driver rovdrift på natur og dyr? Eller vil vi bruke ressursene våre på en effektiv og klimavennlig måte, noe som også fremmer god helse og sparer dyr fra unødvendig lidelse? Vi som forbrukere har den avgjørende makten, og velger gjennom våre matvalg hver eneste dag hvilken matproduksjon vi ønsker å støtte og hvordan vi vil at landbruket skal se ut. Bruk forbrukermakten din og velg vegetarisk.

Delta i debatten, skriv til oss:
debatt@universitas.no

TWITTER

studentnyheter på 140 tegn

@RektorenDin Prorektor uten en eneste stemme. Begynner å bli redd for at Ragnhild Hennum er Frank Underwood. Håper ikke hun vil bli rektor...

14.mai

#NyvalgNå

@rydje Etter nesten to år i NSO har André byttet navn på Twitter til @NSO_Andre. 40 dager før han slutter. Cruel & unusual punishment kan ventes.

21.mai

Kommer til å savne Rydje som rydder opp

@fjeldavli Beste som skjedde i pensum dette semesteret: Da Anders Lange hadde med seg vikingsverd i tv-debatt. Mer av det. #eksamenskjøret

24.mai

På tide å bytte studie?

@velfundert Hvordan bryte sosiale normer på t-banen, en oppskrift:1. Insister på å snakke med folk 2. Fortell om JESUS

18.mai

Eksamen bringer frem det beste i folk

@skjevvrak Hadde eksamen i mikroøkonomi idag. Fikk ingen spørsmål om Paradise Hotel, så jeg bommet nok litt med forberedelsene.

23.mai

Yes, you did

FORSKNING OG FAGDEBATT

tekst Anders Sundstøl Bjørkheim foto Henrik Evertsson

Økonomistudent og trosblogger Daniel Joachim Kleiven ser ingen motsetning mellom religion og refleksjon. Selv fant han Gud i gammel filosofi.

Kristen giftekniv

– På bloggen din bruker du mye plass på å forsvare troen på Gud, men også på å angripe moderne religionskritikk. Hva er problemet?

– Min egen karriere i filosofi og trosforsvar ble på mange måter utløst av møtet med nyateismen. Som gudskritisk bevegelse er den en banal og anti-intellektuell katastrofe. Til tider er det skremmende hvor blind lojaliteten er til et rammeverk der fysisk materie er alt som eksisterer. Richard Dawkins er en rå biolog, og jeg leser The Blind Watchmaker når som helst. Men når han skal over til filosofi, som han ikke kan noe om, ser det stygt ut. Spør du meg om landbrukspolitikk i Vietnam, svarer jeg at jeg mangler arbeidet til å uttale meg.

– I The God Delusion (2006) svarer Dawkins på det der. Han mener man ikke kan pålegges å lese seg opp på «pastafarisk teologi» for å diskutere om det finnes et flyvende spaghetti-monster i himmelen. Poenget er at det må være mulig å motsi Guds eksistens uten å fordype seg i teologi.

– Det argumentet viser hvor mye Dawkins skriker etter kunnskap. Han trenger ikke lese teologi, han kunne tatt turen til en filosofikollega. Når teister snakker om Gud, er det ikke en hypotese med en rekke tilfeldige egenskaper, der du kan ende med et flyvende spaghetti-monster som lukter sånn og sånn. Vi snakker om Gud som den ultimate virkeligheten, selve Eksistensen, der vår verden ikke kan eksistere uavhengig av ham. Troen er ikke en avvísning av fornuften, men mer et fokus på det fornuften har kommet fram til først. Det ligger selvsagt tusenvis av sider bak disse argumentene.

– Det høres ut som en ganske annen gudsforståelse enn den «nyateistene» retter skytset sitt mot.

– Absolutt. Både kirken og ulike religioner har vært for dårlige til å undervise i hva det egentlig er vi prater om,



«Nyateismen»

- Begrep lansert av magasinet *Wired* i 2006
- Betegner en svært aktiv og spiss form for religionskritikk og avvísning av Gud.
- Assosiert med personer som evolusjonsbilog Richard Dawkins, filosof og nevrobiolog Sam Harris og forfatter og journalist Christopher Hitchens.



grunnlag for det gode i hva som fører til mest nytelse og minst smerte for individer?

– Ja, men da må du igjen definere hva nytelse er, og hvilken forbindelse det har til det gode. Er det mest mulig adrenalin i kroppen? Er det en følelse?

– Gjennom historien er det begått enorme mengder urett legitimert gjennom et religiøst verdensbilde. Er det ikke god grunn til å være bekymret for hva religion kan føre til?

– Selvsagt har det blitt begått grusomme ting i kirkens og kristendommens navn. Samtidig begynte det å se spesielt stygt ut da kirken ble satt under sekulær makt – under kongekronen. Religionskrigene ble i stor grad ført for nasjonsbyggingens del. Uansett må vi huske at religion ikke en ting, det eksisterer

ikke i den forstand. Mennesker har ulike virkelighets- og trosoppfatninger, og de kan brukes til det onde og til det gode. Når Christopher Hitchens snakker om religion definerer han det aldri, han bruker det som en samlebetegnelse på alt han hater.

– Dawkins, Harris og Hitchens peker også på urett i dag, som å bli dømt til døden for konvertering fra islam, eller at kristne fundamentalister ivrer etter atomkrig fordi det vil fullbyrde profetier i Johannes åpenbaring.

– Dette er selvsagt grusomt, og jeg vil være den største kritiker av alle. Men kanskje får jeg som er på innsiden litt mer jeg skulle ha sagt. Ingen vil høre på Dawkins, fordi de ikke respekterer ham fra før. Derfor trenger vi mer nyansert dialog, og ikke disse enfoldige angrepene.

– Vi har nylig hatt debatter både om reservasjonsrett og homofilt ekteskap, der de konservative synene er religiøst begrunnet. Dagsavisens Hege Ulstein skrev en krass kommentar der hun var bekymret for religionens samfunnspåvirkning. Forstår du noen av bekymringene?

– Ja, jeg forstår dem, men det er lov å sette seg inn i motstanderens perspektiv i stedet for å tenke at en selv har en nøytral utgangsposisjon. Alle argumenterer ut fra en virkelighetsforståelse, og da vil noen standpunkter følge av denne. Ulstein kan selvsagt synes at grunnsynet er uforsvarlig – da er vi i gang med en konstruktiv diskusjon. Men hun kan ikke si at det er «religiøs logikk» og derfor feil.

– Beklager fordømmen, men du er antakelig en av få økonomistudenter ved BI som bruker fritiden på gudsbevis i klassisk filosofi?

– Hva? Jeg trodde alle på BI var hypa på klassisk filosofi. Nei, det er en merkelig kombinasjon. Men jeg synes det abstrakte ved filosofi og det praktiske ved gründerkap går perfekt sammen. På et vis er vi jo alle filosofer – det handler om å finne det rasjonelle grunnlaget for at man opplever og handler som man gjør. Som gründer og siviløkonom håper jeg på en framtid der gudsdebatter ikke tar opp all tiden min, men jeg ble på et vis «provosert» inn i dette.

Daniel Joachim Kleiven (25)

- Masterstudent i økonomi og ledelse ved Handelshøyskolen BI
- Aktiv på bloggen danieljoachim.org, der han møter religionskritikk og argumenterer for egen tro.
- Omtaler seg som protestantisk kristen med katolske sympatier.
- Gründer med to egne non-profit klesmerker.

og kan ta selvkritikk for at det er kristne, jøder og muslimer som går og tenker at Gud er en så banal størrelse som den nyateistene angriper. Men samtidig skriver Dawkins en bok der han kritiserer Thomas Aquinas' gudsbeviser, som er blant de mest anerkjente som finnes. Så han har på ingen måte begrenset seg til å ta bonden i Texas som tror Gud er en mann med skjegg som gir gode avlinger om han ber riktig.

– Du henter synet og argumentene dine fra den klassiske filosofiske tradisjonen. Hva er det, og hva kan det tilby oss?

– Det er en kunnskapstradisjon som går fra filosofene før Sokrates, via Platon og Aristoteles, og som er videreutviklet i tusenårene siden. Den kombinerer verdenshistoriens mest intelligente tenkere, og er like relevant i dag som for 2500 år siden – i dialog med fronten av naturvitenskap og moderne analytisk filosofi.

– I mars var du paneldeltaker i «Grill en kristen», arrangert av Oslo Kristelige Studentlag. Gudsangrep og -forsvar har pågått i hundrevis av år, tilsynelatende uten at man kommer til enighet. Hva er poenget med å forsøke å overbevise andre så mye?

– Min oppriktige, nestekjærlige intensjon er at alle skal «finne Gud», om jeg så skulle ta feil. Jeg tror sannhet eksisterer, og jeg tror den har en iboende verdi. Dessuten får synene våre konsekvenser. Uten Gud blir man tvunget inn i en annen virkelighetsforståelse, der det ikke lenger er noe åpenbart overskridende å feste mening og hensikter i.

– En «nyateist» som filosofen Sam Harris finner jo et

omverdenredaktør: **Sverre Olav Trovik**
sverreot@universitas.no 980 66 684

OMVERDEN**Melding hjem** fra Tanzania

Matthis Kleeb Solheim,
fotograf i Universitas



1

Nett-verket

En fullastet og skranglete hvit buss frakter unge arbeidere fra sentrum i Arusha et stykke ut til et langstrakt grønt landskap. Å ta høyere utdanning i Tanzania er en luksus kun fire prosent av befolkningen får benyttet seg av. Blant dem som ikke har muligheten sitter mange på busser som denne. Langs den støvete veien ligger rekker med hjemmesnekk kiosker, som selger alt fra brød og Hollywoodfilmer til de lokalt produserte «Long-Lasting Insec-

tidal Nets» i blått og grønt som du lett kan henge over sengen.

Her, ved foten av Kilimanjaro, ligger en av Øst-Afrikas største fabrikker og myggnettingleverandører. Offisielt er arbeiderne på fabrikken «A to Z» mellom 18 og 35 år, men etter utseende å dømme er litt for mange litt for unge. Over 80 prosent av alle arbeiderne på fabrikken er kvinner, og brorparten av disse er ale-

nemødre. Over høyttaleranlegget spilles det lokal musikk, som en motvekt til maskinerienes during. Plastikkjerner smeltes sammen til lange tråder som igjen veves til nettingstoff. Disse sys til ulike fasonger i grønt, blått eller hvitt. På landsbygda er gjerne grønne og blå myggnettinger mer utbredt, da blir støv og møkk mindre synlig. Når det blåser feier støvet rundt i skur og leirhytter og legger seg over klær, mat og nett.

Hver dag forlater nær 130 fullastede lastebiler fabrikkens lagerbygninger på vei til fjerne byer og fremmede land. Lyset er mykt og sola på vei mot kveld når den siste lastebilen for dagen svinger ut gjennom det grønne slettelandskapet på kanten av savannen. Tunglastet med innpakke myggnettinger som bærer stempelet «Made in Africa».

universitas@universitas.no



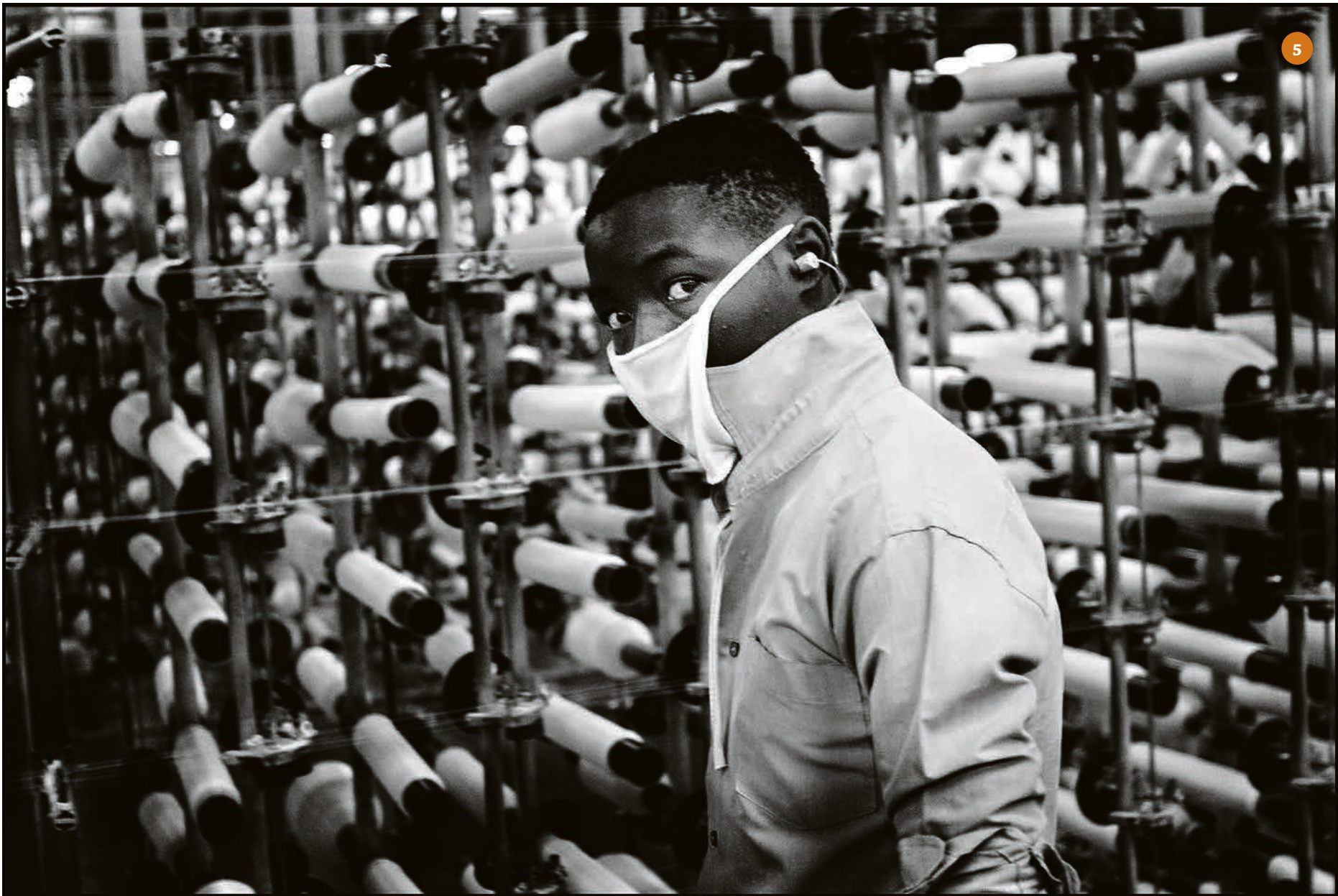
1 Net-working: «A to Z» er en familieforetning som startet med én beskjeden symaskin på 1960-tallet. Siden den gang har produksjonen vokst til å bli en betydelig industri. I 2004 ble det produsert om lag 300 000 myggnettinger årlig. Nå, ti år senere, er tallet 100 ganger så høyt.

2 Fargetrøbbel: I begynnelsen ble ikke hvite myggnettinger akseptert blant deler av befolkningen på landsbygda i Tanzania, fordi nettenes form og farge ble forbundet med døden.

3 Effektiv: Mygg som kommer i kontakt med denne type nett, dør innen tre minutter av impregneringsstoffet. I Tanzania har gravide kvinner og nybakte mødre krav på en gratis myggnetting.

4 Livredder: Myggnetting er det enkleste og meste effektive virkemiddelet mot malaria. Der barn sover under myggnettinger, synker barnedødeligheten med om lag 30 %. Nettingene forhindrer dermed gjennomsnittlig 40 000 dødsfall i året.

5 Storproduksjon: Det produseres myggnettinger 24 timer i døgnet, alle dager i året. For få år siden var der kun et par hundre arbeidere, mens det i dag er over 8200 mennesker som har «A to Z» som sin faste arbeidsplass. Mange av dem er studenter som må bidra til familiens økonomi.



kultur- og
reportasjeredaktør: **Christoffer Gundersen**
c.s.gundersen@universitas.no 920 82 228

KULTUR

Treningsbesatte ødelegger kroppen og livet

AVHENGIGHET: Å bli hekta på fysisk trening kan sidestilles med å bli avhengig av alkohol og spill, viser ny forskning. – Hvis disse personene ikke får trent, utløser det rastløshet, frustrasjon og skyldfølelse. Det kan sammenlignes med alkoholisme, hvor abstinensene tar utrolig mye plass i det sosiale livet, familielivet og arbeidslivet, sier Mia Beck Lichtenstein fra Syddansk Universitet. Hun har forsket

på hva som skjer når folk lar treningen styre livet. Av de 600 personene hun tok for seg i sin studie, var 5,8 prosent treningsavhengige. Symptomene for de avhengige er at trening oppfattes som det viktigste i livet, gir konflikter med venner og familie, at de øker treningsmengden fordi de ikke er fornøyde og ofte trener flere ganger daglig. I studien er det flere som forteller om skader på både kropp og sosialt liv.

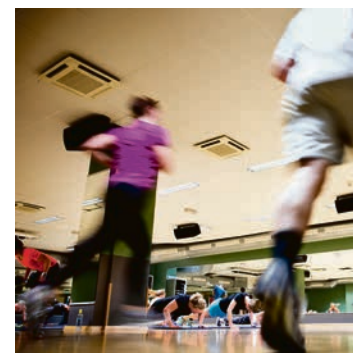


FOTO: HANS DALANE-HVAL

TRUES AV KONKURS:

I dag avgjøres stude



«Det er en kjedelig situasjon og det er ikke en morsom jobb å ha, men jeg tror vi unngår konkurs og får snudd om på ting»

Martin Tveten, formann i DNS

Alvorstung: DNS-leder Martin Tveten synes ikke noe om den tunge situasjonen driftselskapet på Chateau Neuf har havnet i. Her fra generalforsamling på lørdag.

Det beste miljøet?

Den frekkeste debatten?

Den kuleste konserten?

Alle kan nominere foreninger til prisen for Årets studentforening på UiO. Send inn ditt forslag innen 15. august på www.sio.no/foreninger. Prisen - og 10 000,- i premie - deles ut på UiOs årsfest 2. september.

UiO • Universitetet i Oslo

FORENINGER

Årets
forening

Nominer innen
15. august

Ukraina på Blindern

NYTT FAG: Etter sommeren starter UiO et nytt emne om Ukraina som blant annet skal gi en grundigere innsikt i hva som skjer i Ukraina om dagen.

– Målet er å formidle en forståelse av landets kulturelle og politiske forhold i dagens Europa. For å forstå dette skikkelig er det en forutsetning at man kjenner til landets historie og språk, sier Jan Ivar Bjørnflaten,

professor i slaviske språk ved UiO. Blant temaene som vil bli tatt opp er Ukrainas kulturelle oppblomstring i 1920-årene, hungersnøden i 30-årene, etterkrigstiden samt geopolitiske perspektiv på dagens situasjon.

– Emnet kommer særlig til å ta opp utviklingen av landet i sovjetperioden og Ukrainas selvstendighetsperiode etter dette, sier Bjørnflaten, som er fagansvarlig for emnet.

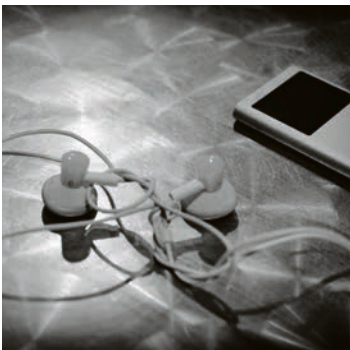


FOTO: JASON ROGERS / FLICKR.COM

Derfor floker ledningene seg

SPENNINGSENERGI: Hvor mange ganger har du ikke vært nødt til å vikle opp ledningsknytter? Professor i matematikk Vagn Lundsgaard Hansen har svaret på hvorfor dette skjer. – Hvis du strekker ut en strikk, vil den trekke seg sammen igjen når du slipper. Det er fordi den har kommet ut av sin naturlige posisjon, sitt hvilested. Den har fått tilført

spenningsenergi, sier Hansen til Videnskab.dk. Når en ledning er vridd, vil den ene enden rotere den ene veien, mens andre vil rotere motsatt vei. De to endene har altså en motsatt spenningsenergi. Hvis to områder på ledningen fra hver sin ende kommer i kontakt, vil ledningen vri seg rundt seg selv.

Studenthusets skjebne

Chateau Neuf AS har ikke penger til å drive over sommeren. Studenter-samfundet vil gå inn med midler, men de andre eierne sitter på gjerdet.

Chateau Neuf

tekst Magnus Newth
foto Helene Kristiansen

Forrige uke informerte Det Norske Studentersamfunds (DNS) formann Martin Tveten sine medlemmer om at Chateau Neuf AS (CNAS) står i reell fare for konkurs.

På lørdagens generalforsamling prøvde DNS å finne en løsning på situasjonen. Både flytting fra huset på Majorstua og konkurserklæring ble diskutert som alternativer, men styrets innstilling er at Stiftelsen Chateau Neuf og Hef-tyes Legat, samt Studentersamfundet selv, gir et likviditetslån av sine midler for å opprettholde driften over sommeren.

Bortsett fra Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) er DNS den eneste store kreditoren (se faktaboks). Universitetet i Oslo (UiO) er også medeier, men har sluttet å gi lån til selskapet. Det er derfor de to førstnevnte som vil tape noe om CNAS slås konkurs. Dersom dette skjer er det ikke

sikkert driften av Chateau Neuf holder seg til over sommeren, forklarer Tveten.

– Ved å gå inn med lån kan vi få gjennomført endringene som trengs. Dessuten beholder vi muligheten til å være til stede ved semesterstart, sier Tveten.

Skeptisk til mer hjelp

SiO har tidligere gått inn med økonomisk krisehjelp, og ser nå alvorlig på at selskapet igjen trenger penger.

– Vi er generelt skeptisk til å spytte inn mer penger, sier styreleder i SiO, Magnus Nystrand.

Han forteller at samskipnaden er opptatt av å være en konstruktiv eier, men at de venter spent på eiermøtet på onsdag.

– Samtidig er vi glade for at DNS tar grep om selskapet, og at de skjønner at det er en svært alvorlig situasjon, sier Nystrand.

Universitetsdirektør Bjørnboe representerer UiOs eierandel i selskapet. Hun vil ikke svare på om det er aktuelt for universitetet å bidra med mer penger, men understreker at UiO avventer resultatene av eiermøtet, og at saken tas på alvor.

Satser på høstsemesteret

Martin Tveten understreker at lånet i seg selv ikke vil endre på noe, men vil gi DNS handlerom til å gjennomføre en snuoperasjon av Studentersamfundet parallelt med at driften av det kommersielle legges om.

– CNAS skal være et verktøy for Studentersamfundet. Målet er å realisere studenthuset slik det var planlagt, sier Tveten.

For å bedre situasjonen må besøkstallene opp. Hovedstyret i DNS sier de har jobbet aktivt for å satse bredere og engasjere student-Oslo. Begynnelsen av høstsemesteret blir kritisk i DNS'

Gjentakende budsjettsmell

I 2013, studenthusets jubileumsår, gikk CNAS i minus med 800 000 kroner. Dårlig oppmøte, få frivillige og mindre ølsalg fikk skylden for underskuddet, og SiO måtte spytte inn midler for å redde selskapet.

Da Universitas dekket saken før jul, sa styreleder Kyrre Alvær at det ikke var grunn til å frykte konkurs, og at selskapet levde «litt på kanten» på grunn av tidligere årsresultater men at de måtte «fokusere på å drive godt». Han ønsker nå ikke å uttale seg.

Samlet sett har tendensen for selskapet vært negativ siden 2009, da underskuddet var på nesten 1,7 millioner kroner. Da måtte CNAS be om kriselån i millionklassen fra SiO og DNS' egen stiftelse. UiO valgte i 2009 ikke å bistå med lån og har ikke gjort det siden.

snuoperasjon.

– Vi prioriterer å få til en skikkelig studiestart. Det er den tiden av året det er størst mulighet til å endre på ting, sier Tveten.

Må tørre det kommersielle

– Jeg merket at det var noe som manglet ved tilbudene på Chateau Neuf, sier Simone Brassien, leder av Arrangementsutvalget på DNS.

Hun var økonomiansvarlig i DNS' hovedstyre i 2013 og oppfattet mangelen på brede og hyppige arrangementer som en av hovedut-



UNIVERSITAS NR. 32, 2013

fordingene til studenthuset.

– Siden Arrangementsutvalget ble opprettet i januar i år har fokuset vårt hele tiden vært å arrangere ting som tiltrekker seg et bredt publikum, sier Brassien.

Arrangementsutvalget er bevisst sin rolle i å trekke studentene til Chateau Neuf, og sier de skal satse hardt fremover, særlig mot semesterstart.

– Vi blir nødt til sette inn et ekstra gir og gjøre studenthuset til et sted studentene besøker, og hvor de legger igjen penger, sier Brassien.

Hun vil kvitte seg med ryktet Chateau Neuf har på seg for å være lukket.

til å fortsette som før. Våre aktive må være innstilte på å endre seg, sier Tveten.

– Er dette siste sjanse for CNAS?

– Det er helt umulig å si. Jeg håper i hvert fall dette blir siste gang, sier Tveten.

– Hva skjer på generalforsamling og eiermøte på onsdag?

– Det blir å bestemme veien videre. Akkurat nå ser det lyst ut. Det er en kjedelig situasjon og det er ikke en morsom jobb å ha, men jeg tror vi unngår konkurs og får snudd om på ting, sier Tveten.

mgnewth@universitas.no

Chateau Neuf AS

- Serveringsvirksomheten ved studenthuset Chateau Neuf som tilrettelegger studentaktiviteter på huset.
- Skal sørge for at driften av barene skjer innenfor forsvarlige rammer. Innehar skjenkebevillingen for Chateau Neuf, og er laget for å sikre at DNS ikke går konkurs selv om tidene snur.
- Serveringen på arrangementer skal være basert på frivillig arbeid.
- Eiere er Universitetet i Oslo, Studentskipnaden i Oslo og Det Norske Studentersamfund. De har like stor eierandel.

MA Scenography

Norwegian Theatre Academy
Østfold University College

www.hiof.no/scenekunst

application deadline: September 1





— Studentene skulle slippe unna arbeidere

Naturhistorisk museum tapte kampen om plasseringen av Universitetet to ganger. Nå håper museet som feirer 200 år å kunne løfte Tøyen-området en gang for alle.

Jubileum

tekst Peter Tryggstad
foto Birte Magnussen

Vårsolen titter frem mellom skyene på Botanisk hage, en del av Naturhistorisk museum (NHM). Her på Tøyen finner vi den eneste forskningsinstitusjonen i hovedstaden som er eid av Universitetet i Oslo (UiO) og ligger på østsiden av Akerselva.

Dét kunne vært annerledes. De 27 000 studentene som i dag studerer ved UiO, kunne spist lunsj og hatt kollokvier blant de 8500 planteartene i Botanisk hage, hvis Tøyen hadde vunnet kampen om Universitetet. Men slik gikk det ikke.

Arbeiderstrøk

– Oslo ville vært en helt annen by med et universitet på Tøyen, fordi du ikke ville fått disse skillene mellom øst og vest. Dette viser også hvor sterkt delt Oslo er som by, sier

museumsdirektør Arne Bjørlykke.

Bjørlykke kan fortelle at unionsoppløsningen med danskene var en av årsakene til at Universitetet ikke ble lagt til Tøyen.

– Etter Napoleonskrigene ble Norge flyttet over i en union med Sverige. Svenskekongen og universitetsprofessorene ville ikke ha universitetet på Tøyen, men sen-

byggingen mot Blindern i 1921. Da debatten om utbyggingen av UiO raste på 1920-tallet, var et av argumentene for å bygge ut på Blindern, følgende:

«Blindern hadde ein høgre og ljosare himmel enn Tøyen». Dette var daværende statsråd Jørgen Løvlands ord. I tillegg argumenterte Løvland for at studentene

kende i året, og er derfor et viktig trekkplaster for bydelen. Tidligere kunnskapsminister og nåværende styreleder for NHM, Kristin Halvorsen, mener det nå er viktig at universitetet vedtar bevilgninger for å modernisere området.

– Signalet fra universitetet til Stortinget og kommunen har stor betydning. Universitetet bør vise at de er en moderne samarbeidspartner for Tøyenløftet (se fakta), men det er også behov for å ha nye utstillinger pluss videre restaurering av bygninger, sier Halvorsen.

Byrådet i Oslo vedtok etter mye strid å flytte Munch-museet fra Tøyen til Bjørvika. Som en del av avtalen om et nytt Munch-museum i sentrum, ble det laget en plan for å styrke bydelen Tøyen. I denne planen inngår NHM, men Halvorsen mener at museet på Tøyen også er et viktig utstillingsvindu for UiO.

– Det som foregår på Naturhistorisk museum har stor betydning

«Blindern hadde ein høgre og ljosare himmel enn Tøyen»

tralt i Oslo. Ett av argumentene for ikke å bygge på Tøyen, var at veien var så sølete og studentene ikke hadde råd til å kjøre hestevogn, sier Bjørlykke.

Tøyen fikk derfor ikke et fullverdig universitet i 1814, og tapte også kampen om den videre ut-

måtte slippe å leve under de nedbrytende forhold blant fabrikker og gråbeinsgårder (arbeiderklassens boliger, red.anm.).

Viktig for Tøyen

Naturhistorisk museum og Botanisk hage har 700 000 besø-

Tøyenløftet

- For å kunne oppnå flertall om byggingen av et nytt Munch-museum i Bjørvika, ble «Tøyenløftet» en del av avtalen mellom Bystyregruppene til Høyre, Venstre, KrF og SV.
- Er et femårig områdeprogram for utvikling av Tøyen på 25 millioner årlig. Avtalen forplikter partiene til å gjennomføre en rekke tiltak for å forbedre bo- og oppvekstforholdene på Tøyen.
- Spesielt rettet mot barn og unge, men det vil også komme både lokalbefolkningen og hele byens befolkning til gode, ifølge partiene.

Kilde: «Botanisk Hage 1814–2014» av Liv Borgen, Wikipedia.



▲ **Eventyrland:** De gigantiske soppene er laget av den britiske kunstneren Tom Hare, i forbindelse med 200-årsjubileet. Soppene består av et stålskjelett som er vevet med ulike materialer på utsiden.

◀ **Drivhusstemning:** Museumsdirektør Arne Bjørlykke er fornøyd med å være ansatt ved Naturhistorisk museum. – Det utrolig vakkert her, og det å kunne ha dette som arbeidsplass er derfor veldig fint, sier Bjørlykke. Her er han inne i Palmehuset fra 1868, hvor det stod en kanaripalme fra 1815 og fram til 2000, da den gikk gjennom taket og knakk.

▼ **Kødannelse:** I 1931 stod de i lange køer for å komme inn i Viktoriahuset. Når blomstene inne i dette drivhuset blomstret, pleide det å bli oppslag i avisene, noe som bidro til stor publikumsinteresse. Bygget ble satt opp i 1876 og fikk navn etter Victoria-vanniljen, som er byggets hovedattraksjon



for oppfatningen av Universitetet. Her kan UiO presentere seg som en vital og offensiv utvikler og formidler av kunnskap. Der har NHM noe helt unikt, fordi vi har muligheten til å være den tunge kunnskapsformidleren og linken mellom barn og unges naturfaginteresser, sier Halvorsen.

Kan få økt betydning

En av de sterkeste kritikerne av Munch-flyttingen er Carl I. Hagen, tidligere FrP-nestor og nå representant i Oslo bystyre.

– Jeg håper at hele Tøyenløftet vil styrke NHM, men jeg tror ikke museet har så stor betydning for området i dag. Samtidig kan det få økt betydning når de får gjort en del ting på Tøyen, sier Hagen.

– Har universitet et særlig ansvar for dette område?

– Jeg håper at Universitet i Oslo, rektor og universitetsstyre kjenner sin besøkelsestid i dette samarbeidet med Oslo kommune. Hvis det er ting som kan gjøres samtidig, kan man få det bedre og billigere, sier Hagen.

Naturhistorisk museum, 200 år

■ Botanisk hage er den eldste delen av Naturhistorisk museum, og ble opprettet bare noen uker etter Grunnlovens undertegnelse i 1814.

■ Formålet med Botanisk hage i 1814 var å få til en kartlegging av Norges naturressurser for å løse hungersnøden i landet. I tillegg ble det forsket på sølvutvinning fra Kongsberg-gruvene, noe som skulle skaffe landet en inntekt.

■ Vel 100 år senere ble Universitetets naturaliasamling flyttet hit og organisert som Zoologisk, Geologisk, Paleontologisk og Botanisk museum. Har i dag Norges største naturhistoriske samling.

■ 1. juni feirer museet 200-årsdag med jubileumsfest og åpen dag for Oslos befolkning.

■ Da vil det være fagfolk i alle deler av hagen. I tillegg kan du få med deg omvisninger og utstillinger av blant annet dinosaurer og andre fossiler.

Kilde: «Botanisk Hage 1814–2014» av Liv Borgen, Wikipedia.

Trenger penger

NHM og museumsdirektør Arne Bjørlykke tror også museet og hagen kan være viktig for å øke bevisstheten rundt klimaforandringene.

– Et godt forhold til naturen er viktig for både denne og neste generasjon, fordi det kan føre til at man ikke vil tolerere de klimaendringer som nå er i ferd med å forandre naturen. Barn som får oppleve naturen og utvikler nysgjerrigheten tidlig, vil også ha et annet forhold til naturen som voksen, sier Bjørlykke.

Men skal NHM fortsatt klare å være et attraktivt sted for Oslos beboere, er de avhengige av å få nok økonomisk støtte.

– Museet ligger geografisk i utkanten av UiO og er ikke en utdanningsinstitusjon. Siden mye av finansieringen av universitetene går gjennom studentene, er det ikke lett for oss å få de bevilgningene som trengs for å holde bygningene ved like. Det er et enormt etterslep når det gjelder rehabilitering av museumsbygninger på UiO, sier Bjørlykke.

kulturredaksjonen@universitas.no

SE ANMELDELSER SIDE 30



Skal grave etter gull

Påtroppende Universitas-redaktør Geir Molnes vil by leserne på flere saftige avsløringer når han tar over roret.

Studentmedier

tekst Martine Engebretsen Li
foto Hans Dalane-Hval

– Jeg lærte mer i løpet av mitt første semester i Universitas enn jeg har lært gjennom hele studietiden, forteller Geir Molnes.

Han har vært ansatt i avisa siden høsten 2012. Først som journalist, deretter som gravejournalist og det siste året som nyhetsredaktør.

– Jeg ble skuffet over nivået da jeg studerte medievitenskap ved UiO, men læringskurven var bratt da jeg begynte i Universitas. Jeg var helt ubrukelig i starten, men det bedret seg raskt.

Han gleder seg til å lede en avis som evner å finne ut av ting, og som klarer å formidle det.

– Det blir jævla gøy å lede studentenes og akademias fremste vaktbikkje.

Grave-Geir

Dialekt avslører ikke at Molnes opprinnelig kommer fra sørlandsbyen Risør. Hans skarpe penn legger ikke skjul på at han elsker å trenge seg gjennom akademias lukkede dører, slik at ingenting går upåaktet hen.

– Jeg vil at Universitas skal bli flinkere til å drive med undersøkende gravejournalistikk, noe jeg har jobba mye med som nyhetsredaktør. Hvis vi skal heve oss, må det skapes et større engasjement for dette i hele redaksjonen. Det

skal leserne få merke gjennom flere saftige avsløringer.

Nytt på nett

– Økonomien i Universitas er ikke god nok. Jeg skal ta en grundig kikk på den, for å se om vi kan prioritere ressursene bedre enn i dag. Jeg tror også det skal være mulig å selge flere annonser enn det vi gjør per dags dato, sier Molnes.

Han vil også følge opp sittende redaktør Anne Fougner Helseth sitt arbeid med å fornye avisas nettsider.

– For meg er det viktig at de nye nettsidene skal tilby noe utover det leserne får på papir. Jeg vil ha interaktiv grafikk i klassiske tallsaker, og jeg vil at vi skal løse featurejournalistikken på en helt annen måte enn i dag. Der vil det visuelle få en mye mer sentral plass.

Bedre samhold

Som sjef på en arbeidsplass vil Molnes være en leder som får hele Universitas-redaksjonen til å trekke i samme retning. Og han vil at alle skal glede seg til å komme på jobb.

– Mange ofrer mye økonomisk for å bidra til Universitas, og avisa er helt avhengig av dugnadsånd for at hjulene skal gå rundt. Det er det lettere å få til hvis alle kjenner alle og gleder seg til å komme på kontoret for å hilse på vennene sine.

Under Molnes sin ledelse blir det derfor langt flere Universitas-fester.

– Ikke for at vi skal leve ut den gamle journalistklisjeen om forsofne ølhunder som skriver i bakrus, men for å skape et bedre samhold i avisa, avslutter Geir Molnes.

marengb@universitas.no

anmelderredaktør: **Vilde Sagstad Imeland**
vildesi@universitas.no 993 51 017

ANMELDELSER

Plate:

Takk, men nei takk

Se for deg tekoppene på tivoli. Den karusellen der koppen du sitter i snurrer rundt, samtidig som tallerkenen snurrer rundt, samtidig som selve karusellen snurrer rundt. De færreste liker den, og selv de som gjør det ender med å bli svimle og kvalme og uten ønske om å gjenta turen. Akkurat slik er Enmeshers nye plate. Det frister å hoppe av i første sving, og det er lite som lokker til en ny tur.

Trioen, bestående av Susanna Calvert, Henning Eidem og Peder Solvang, har holdt det gående siden 2003. De har lang fartstid som musikere og vet nøyaktig hva de gjør, men blandingen av elektronisk musikk, afrobeats, kunstop og progres-siv rock når ikke helt hjem, spesielt ikke sistnevnte. Afrotrommene er et artig innslag, og fungerer bedre enn mye annet, men de får dessverre ikke nok rom, og forstyrres dessuten av vokalen med Henning Eidem, Peder Solvang og diverse gjeste-arterister.



Mizhmazh

Av: **Enmeshers**

Plateselskap: **Nordic Records**

Musikken er gjentakende og sirkulær, og håpet om et lite friskt pust blir aldri oppfylt. Starten på hver låt kan i et lite øyeblikk virke interessant, men det som følger er det samme retningsløse, gjentakende kaoset. Det er vanskelig å se for seg hva slags publikum dette er produsert for. Med hele 12 spor er det skuffende lite variasjon, og overgangen fra én låt til en annen merkes etter hvert ikke.

Enmeshers kunne med fordel investert litt mer i grafikk og design til sitt nye album. Likevel er det tvilsomt at det ville gjort det helt store utslaget. Innpakningen står i stil med musikken; det er en smule provoserende og lite tilgjengelig og innbydende.

Maria Terese Kittilsen
maritkit@universitas.no

Ujevn, unorsk norsk-rap

Erik de Torres har lenge vært kjent i rap-undergrunnen, og har de siste årene etablert seg på live-scenen med konserter på store festivaler som Norwegian Wood og Slottsfjell. Han har også vært å se på langt mindre scener som kjellern på Eilert Sundts hus på Blindern. Med plata *Kjør Pent* skal endelig de Torres også befeste sin posisjon som en artist man lytter på innenfor husets fire vegger. Men forsøket forblir et forsøk.

Når han nå debuterer med sitt første album der han rapper på norsk, er de Torres tydelig inspirert av vestkyst-rappens renessanse med Kendrick Lamar og resten av TDE-kollektivet i spissen. Både produksjonen og flowen bærer preg av en artist som ønsker å la teksten og stil prege plata. Det er derfor synd at låtene ikke leverer på nivå med inspirasjonskildene.

Tekstene tar oss med på turer inn i hovedstadens mørke kroker og krokar. Han rapper om oppvekst, filosoferer og bruker det norske språket til å male et dystert bilde



Kjør pent

Av: **Erik de Torres**

Plateselskap: **Siste Steg**

av tilstanden i velferdsstaten. Det er en kontrast og spenning i sounden til De Torres som gjør at det høres unorsk ut, samtidig som tematikken og språket åpenbart er norsk, noe som fungerer godt når han treffer.

På sitt beste er plata med sporene «Mere meg» og «Hør Hør» suggerende, fengende og bringer tilbake det beste fra 90-tallet. Men høydepunktene er for sjeldne. Mange av låtene er glemt så fort de fader ut, selv om tekstene og flowen til De Torres redder noe av de basstunge, monotone og litt for ofte kjedelige beatsa som preger plata. Dessverre sitter man som lytter igjen med inntrykket av en ujevn plate, og en artist som bare er på vei til å finne sin plass på den norske rap-scenen.

Peter Tryggestad
anmeldelser@universitas.no

Lytt til Oslos studentradio på FM 99.3 eller radionova.no

Radio Nova

Mandag

06.00: Democracy Now!
07.00: Morragym
08.00: Frokost
10.00: Das Kapital
10.30: DUO
11.00: A-lista
12.00: Lillesalen Konsertserie (til 13.00)
19.00: Bra Trommis
20.30: Sort Kanal
21.30: Dub Dubhead
22.00: Overkill
23.00: O & Jo Show
24.00: Fri Form Radio

Tirsdag

06.00: Democracy Now!
07.00: Morragym
08.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Vitenskapskapet
10.30: Grenseløst
11.00: Teknova
11.30: Sirkus
12.00: Snakker ikke norsk
Onsdag
06.00: Democracy Now!
07.00: Morragym
08.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur

10.00: Tekstbehandlingsprogrammet
11.00: Historietimen
11.30: Emneknaggen
12.00: Onsdagsdebatten (til 13.00)
19.00: Kveggpels
20.30: Country Barn
21.00: Spillmatic
22.00: Funkiga Timmen
23.00: Neu
24.00: Fri Form Radio

Torsdag

06.00: Democracy Now!
07.00: Morragym

08.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Nova Noir
12.00: Det Fiktive Selskab (til 13.00)

Fredag

06.00: Democracy Now!
07.00: Morragym
08.00: Frokost
10.00: Opplysningen 99.3
11.00: Nyhetsfredag
12.00: Radiotjenesten
12.30: Skallebank (til 13.00)
19.00: Nova Nedstrippa

20.00: Goodshit
21.00: Nova Amor
22.00: Nova X
23.00: XO HIPHOP

Søndag

07.00: Jazzonen
08.00: Gorilla
09.00: Trigger
10.00: DOKUNOVA
10.30: Radio Folkefest (til 11.00)
14.00: Du skulle ha vært der
15.00: Sorgenfri
16.00: Snakker ikke norsk

Dans:



Vakkert: Vakre dansere i samspill med Fredheims musikk gir gåsehud fra topp til tå

FOTO: ORHAN KURESEVIC

Magi på Oslos beste dansegulv

Scenehuset på Majorstua er fullsatt. Bare det å sitte i dette lokalet og vente på at forestillingen skal begynne gir en helt egen spenning. Det originale tregulvet fra slutten av 1800-tallet blir beskrevet som et av Oslos beste dansegulv. Stillheten brer seg, snart skal Åse Eva Fredheims musikk og Marine Hammervold-Austinats håndplukkede dansere ta pusten fra oss.

Lyset kaster skyggene av danserne mot den høye hvite veggen bak scenen, som kun er et tomt gulv. Det er vanskelig å bestemme seg for hva som er vakrest. Skyggene, danserne, eller det mystiske lydbildet. Kristine Jensen utmerker seg på scenen: En grasiøs danser med en formidlings-evne og kroppsbeherskelse de fleste av oss bare kan drømme om. Likevel er det samspillet mellom alle danserne, og deres ulike kropp og ulike styrker som fascinerer mest. Hver enkelt har sitt eget språk. Hammervold-Austinats koreografi har latt dem selv formulere seg gjennom egne kropp, og det er dette som gjør det slående vakkert.

What a difference a day made bringer en kombinasjon av improvisasjon og innstudert materiale i en satt struktur. Varigheten og det varme, tette lokalet

What a difference a day made

Hva: **Dans**
Scene: **Scenehuset**
Regi/Koreografi: **Martine Hammervold-Austinat**
Musikk: **Åse Eva Fredheim**
Med: **Elise Aabakken, Anna Einemo Frøysland, Kristine Steinsdatter Jensen m.fler**
Tid: **23-25.mai**

utfordrer tålmodigheten, og når en time har passert hadde det på mange måter vært nok. I et samfunn der alt så ofte skal plasseres i båser og små firkantede bokser, er det befriende å se noe som tør å være annerledes, som tør å ta oss med storm uten et forsøk på å være verken mer eller mindre enn det det er. Allikevel er dette mer enn dans i form av briljerende teknikk og tekniske ferdigheter. *What a difference a day made* formidler lidenskap og følelser. Men forestillingen legger ingen føring for hvordan det hele skal tolkes, hver publikummer får anledning til å danne sitt eget inntrykk. Martine Hammervold-Austinat og danserne hennes har sørget for at dagen så absolutt har gjort en forskjell.

Maria Terese Kittilsen
maritkit@universitas.no

«En grasiøs danser med en formidlingsevne og kroppsbeherskelse de fleste av oss bare kan drømme om»



**Medita-
sjons-
musikk**

Hvor: **Youtube**

Når: **Under stress**

Eirik Billingsø Elvevold, journalist i Universitas

Ukas anbefaling

La det regne i timesvis

Om du vil være helt aleine, slutte å røyke eller gruble over forskjellen mellom sveler og lapper, er valget av soundtrack enkelt. Youtube er smekk fullt av både tre, fire og ti timer lange låter som gir deg et passe plastisk perspektiv på livet. Meditasjonsmu- sikken kan utgjøre yogatimen på le- sesalen eller skogsturen på campus.

Legg fra deg all ære og la new age- hippie-trippie-regnet falle ned over hodet ditt i timesvis. Hvis du er villig til å leve med en søkehistorikk full av titler som «3 Hours of Best Relaxing Spa Music, Music Therapy for Rela- xation, Meditation and Sleep», er det lite som står mellom deg og indre ro i en krevende hverdag.



**Angelos-
skolen**

Hvem: **Irene Engelsgjerd**

Hvor: **Unity Senter**

Når: **29.-30. Mai**

Cecilia Johansen Eriksen, journalist i Universitas

Ukas advarsel

Åndelig besudling

Litt sliten om dagen? Kjenner du hvor- dan motivasjonen fordampner i takt med den økende utetemperaturen og fremmedordene som breier seg utover pensumbøkene dine? Siste helga i mai arrangeres det som omtales som en «kraftpakke til sjela». Her loves det energigivende batteriladning og reiser til et unikt knippe personlige destina-

sjoner, som for eksempel livets tre og tempel. Ikke overbevist? Det kommer mer. En sjelelig reise kan selvsagt ikke foretas sittende, så arrangørene stiller derfor med madrasser. For den nette sum av 1100 kr kan du derfor i stabilt sideleie bli ledet ned til underverdenen ved hjelp av tromme og ørnefjær. Gud hjelpe – eller sjaman, om du vil.



Bok:

Hage til nye høyder

Grunnloven er ikke den eneste jubilanten som fortjener opp- merksomhet: Botanisk hage fyller også 200 år, og feirer seg selv med en splitter ny bok. Forfatter Liv Borgen, professor i botanikk ved Universitetet i Oslo, har gjort et imponerende kildearbeid, og gir leseren en grundig gjennomgang av ha- gens historie, funksjon og opp- bygning over drøyt 300 sider.

Hvert kapittel tar for seg en gitt tidsramme, der Borgens levende og letteste språk geleider deg gjennom hagens oppturer og nedturer siden oppstarten i 1814. Med jevne mellomrom er det viet plass til noen helsider med bilder, noe som gjør seg svært godt mellom tettpakket historie og fakta.

Samlet utgjør Borgens bok en

omfattende og detaljert pakke med informasjon. Vi får ikke bare vite hva som har skjedd – vi får vite hvorfor det skjedde og hva som ble konse- kvensene. Hagens første bestyrer reiste for eksempel på dannelsesreise før han begynte i jobben, og døde av sult i Kongo før han rakk å komme hjem igjen. Han rakk akkurat å sende



**Botanisk hage
1814–2014: Histo-
rien om en hage**

Av: **Liv Borgen**

Forlag: **Press**

noen palmefrø hjem til Oslo, og én av palmene fra disse frøene fikk stå helt til år 2000.

Liv Borgen serverer intet mindre enn et bugnende blomsterbed av en bok, som bør leses av alle som ønsker å vite noe mer om Botanisk hage enn at den rommer blomster og et par museer. For de som derimot bare ønsker å tilbringe noen late dager i sola på Tøyen, er det nok en bedre idé å plukke opp en av de små infobrosjyrene du finner i museene. Boka har potensial til å gi deg like mye glede som opplevelsen av selve hagen, mens infobrosjyren kan sam- menliknes med å få et postkort med bilde av en sliten løvetann.

Ingrid Elise Gipling
i.e.gipling@universitas.no

SE KULTUR SIDE 28 og 29



FOTO: BIRTE NYSTAD MAGNUSSEN



Teater:

Nødvendige nyanser

Konflikten er en monolog i figur av Tor- stein Bjørklund, som tar for seg de mange nyansene i konflikten mellom palestinerne og jødene. Innholdet er basert på to reiser og 37 intervjuer med personer i både Israel og Palestina.

Det hele starter med en rekke sammen- satte videoklipp. Noen viser idyll, stillhet og ro, andre viser eksplosjoner, opprør og krig. Bjørklund kommer inn på scenen og presenterer en personlig fortelling om bakgrunnen for denne monologen.

Forestillingen varer i en time, og i løpet av tiden får du servert en omfattende historie fra depresjonen i Europa, holocaust, hvor- dan jøder og arabere tidligere levde side om side, mange krigene og frem til i dag. Det hele blir forsterket av video-intervjuer, hvor vi blant annet møter en palestinsk kvinne som har måttet bure inne balkongen sin for å beskytte seg mot steinkasting. Vi møter også en israelsk patriot som mener at okku- pasjonen må ta slutt, for først da kan man snakke om fred sammen.

De tre manusforfatterne tør å stille spørs- målet om hvordan man kan gi all skyld til Israel, når den arabiske verden ikke gjorde stort da palestinerne ble drevet på flukt.



FOTO: CARSTEN ANIKSDAL

Israel-Palestina: Konflikten er dyp, vittig, tankevekkende og inspirerende. Den vil nok ikke endre ståstedet ditt, men den vil garantert få deg til å se flere nyanser, mener vår anmelder.

Konflikten

Scene: **Litteraturhuset**

Regi: **Mads Sjøgård Pettersen**

Med: **Torstein Bjørklund**

Manus: **Kristine Klubben, Torstein Bjør- klund og Mads Sjøgård Pettersen**

De tør å påpeke at Israel som stat alltid har måttet beskytte seg selv. Samtidig fortel- les historier om urettferdig behandling og mangel på rettigheter. Om hvordan arabiske familier har blitt splittet på grunn av muren, og hvordan israelske militære har massakrert palestinske familier.

Konflikten er dyp, tankevekkende og inspi- rerende. Den vil nok ikke endre ståstedet ditt, men den vil garantert få deg til å se flere nyanser. Og som Bjørklund selv sier i monologen: – Det handler om å se konflik- ten med to øyne i stedet for ett.

Benedicte Tobiassen
benedicte.tobiassen@universitas.no

Kulturkalender

Torsdag 29. mai

Bøker: Har du besøkt Oslos fineste bruktboksjappe? Cappelens forslag har et godt utvalg bøker og kanskje Oslos beste betjening. Fetterne Pil og Andreas Cappelen hjelper deg å finne bøkene du ikke visste du ville lese. Torsdager har de (som regel) åpent til midnatt.
Cappelens forslag, 11.00

Fredag 30. mai

Åpen mikrofon: Har du lyst til å teste teksten din på et publikum? Eller høre på? I Litteraturhusets kjeller skrur de nok en gang på mikrofonen for dem som måtte ønske å lese novelleutdrag, prosadikt, dag- boknotater, romanfragmenter eller kanskje sanglyrikk. Maks tre minutter på hver og påmelding en time før arrangementsstart.
Litteraturhuset, 21.00

Søndag 01. juni

Avgangsutstillinger: Alle byens kreative barn/studenter har laget ting de vil vise frem. Benytt anledningen til å sjekke ut morgendagens profesjonelle kunstnere og andre kreative sjeler på Kunstnernes hus, Westerdals, Norsk skuespillerinstitutt, kunsthøyskolen i Oslo, skolen for samtids- dans, Oslo fotokunstscole etc. Gjør det!
Sjekk en skole nær deg.

Mandag 02. juni



Foredrag: Tidligere president for Euro- paparlamentet Jerzy Buzek vil snakke om krisen i Ukraina og hva slags implikasjoner dette har for forholdet mellom EU, Øst- Europa og Russland.
Aud. 7 i Eilert Sundts hus på Blindern, 10.00

Onsdag 04. juni

Vin & vinyl: I juni er det Musikkfest i Oslo, med 34 utescener over hele byen og gratis konserter fra morgen til kveld. Chateau har invitert folkene bak til ta med seg en knippe låter og fortelle om scener, sjangere og band fra årets program, og å gi et lite tilba- keblikk på band som spilte på Musikkfest lenge før berømmelsen tok dem.
Biblioteket på Chateau Neuf, 20.00

Ad notam

Universitas oppsummerer uka

■ Elleve måneders studiestøttemas

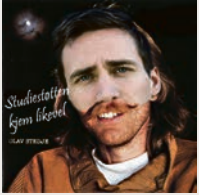
NSO-leder Ola Stedje har satt inn siste støt før han skal gi ledervet videre. I forrige ukes Universitas fikk han argumen- tert for heltidsstu- denten i en sak om ritualin. Ad notam synes det er godt gjort, men tror at det fremdeles er mer å hente. VG kommer vel snart med grillpøse- guiden, og vi for- venter da at Stedje er på ballen og for- klarer hvorfor pøl- sene smaker bedre med elleve måne- ders studiestøtte.

I tillegg tror vi NSO har mye å hente ved å forklare hvorfor sommerværet nytes bedre om man kan bruke hele dagen på å studere, og dermed slipper å jobbe på kvelden.

■ NHO-demokrati

NHO har sett seg lei på at stu- denter har noe de skulle ha sagt, og ønsker å avskaffe rektorvalg ved universiteter. – Det er let- tere for en rektor å handle udemo- kratisk og uteluk- kende etter vår... ehh... egen vilje, om han ikke er de- mokratisk valgt, sier NHO-direk- tør Kristin Skogen Lund.

Hun har god tro på at forsla- get vil gå gjen- nom, men hun nøyer seg ikke med det. Det langsiktige målet er at også Nor- ge skal utnevne sine ledere igjen, fremfor å velge dem.



Heltidslobbyist: Ola Stedje har i løpet av sin tid sagt «heltids- student» til Universitas 12 ganger, viser et søk i mediearkivet Retriever. Det er én gang mer enn hans to forgjengere Øyvind Berdal og Anne Karine Nymoen greide til sammen.

■ Ottersen liker at rektorer velges

UiO-rektor Ole Petter Otter- sen talte fredag på årskonfe- ransen til Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og ut- danning (NIFU) om hvorfor det er bra at rektorer velges framfor at de utnevnes av et styre. Han sa klo- kelig ikke noe om hva som bør skje etter valget, men mener at valg er bra. Ad notam har ikke mer å tilføye til denne. Ottersen greier seg helt fint på egenhånd.

■ Offentlighet, schmoftentlighet

SiO-styremedlem Magnus Ny- strand er ikke enig i at student- samskipnaden bør omfattes av offentlighetsloven.

– Jeg er opptatt av at SiO skal styres så åpent og ryddig som mulig, men, sier han.

Nystrand tror de kan være gjen- nomsiktige uten at det er lovpålagt, og i klare ordelag for- teller han hvorfor det er så viktig at de ikke underleg- ges offentlighets- loven.

– SiO som et ansvarlig rettssub- jekt har mulighet til å fatte beslutnin- ger på selvstendig grunnlag, akku- mulere et ansvar- lig overskudd eller omorganisere for å møte nye behov i

nye tjenesteområder, sier han på ordentlig.



Kan vi slutte å bruke NHO som meningsbærer, og snart innse at de er en interesseorgani- sasjon? – En veldig god kilde til legitimitet er å være utnevnt av et styre som representerer alle interessene rundt oss. Eh... dem... Nei, befolkningen, var det!, sier Skogen Lund om sitt ønske om å avskaffe valg av statsminister

Vi spør

av Hans J. Skjong



Prikk likt: Mari Heglum (Venstrealliansen) mener Marianne Andenæs (Sosialdemokratene) er Studentparlamentets Frank Underwood. Selv føler hun seg mer som en Claire.

FOTOMANIPULASJON

Akkurat som «House of Cards»

Forrige uke sammenlignet Venstrealliansens leder Mari Heglum studentpolitik- ken ved UiO med TV-serien «House of Cards». Er det mange likheter, Heglum?

– Det er et vanskelig spørsmål. All politikk har en grad av makt- kamp. Vi er jo venner med hver- andre selv om vi konkurrerer om posisjoner.

– Du syns det var skikkelig «House of Cards» at Sosialdemokratenes (SD) Knut Frydenlund uannonsert stilte til valg til Arbeidsutvalget (AU). Slik at Venstrealliansen ikke fikk noen i AU. Hvor slemt var det at han bare stilte til valg, sånn uten videre?

– Han har sin fulle rett til å stil- le. Men SD-leder Marianne Ande- næs burde sagt ifra om at han ville gjøre det.

– Hvem er Frank Underwood i Stu- dentparlamentet i Oslo? – Det må bli Marianne det.

– På referatet til det siste møtet i AU kan man lese følgende om tilde- ling av midler til studentorganer: «Astrofysisk utvalg – «Mingling med masterne». 1600, litt mye piz- za. 8 pizza. Kan bruke vår ramme- avtale hos pizza og kinaexpressen». Det er formentlig så jeg hører Frank Underwood konspirere i Represen- tantenenes hus.

– Ehh. Den saken der er ikke re- presentativ for hva AU driver med.

– Finnes det SP-politikere som lig- ger med Universitas-journalister og serverer scoop med drittpakker om andre studentpolitikere?

– Jeg håper ikke det. De fleste personkonflikter løses internt.

– Av og til liker jeg å tenke at jeg skriver avslørende gravesaker for New York Times, mens jeg i virkelig- heten skriver Vi Spør-intervju. Det virker som du også drømmer deg vekk. Vil du vurdere din stilling?

– Nei. Venstrealliansen trenger sin Claire Underwood.

hansjskj@universitas.no

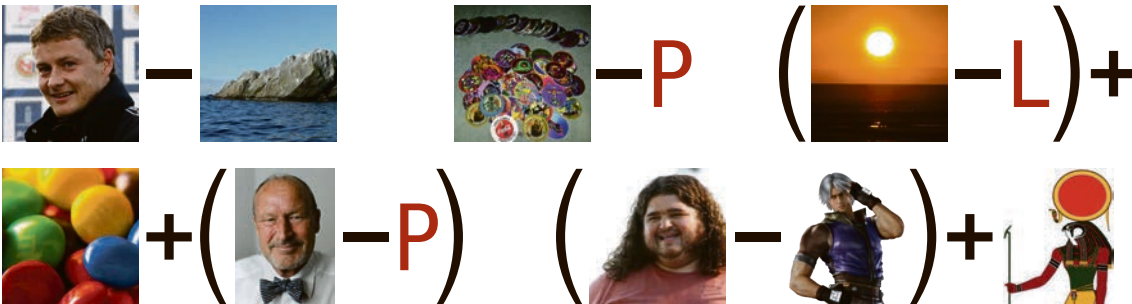
Panto

av Thomas Sørleie Hansen



Rebus

av Håkon Sukuvara



HINT: Universitas tar sommerferie, sees i august! Send svar til arews@universitas.no.
FORRIGE UKES LØSNING: «Lykke til på eksamen.» Det skjønte Pedrolini. Vi får håpe det hjalp!

UniversitasQuiz

av Anders R. Erikstad, Vegard R. Erikstad og Simen Braaten
Juniornorgesmestre i quiz

1. I helgen var det valg til Europaparlamentet. Hvilket parti fikk flest stemmer i Frankrike og hva heter partiets leder?
2. Hvilken norsk avdeling av en internasjonal organisasjon ble stiftet i 1922 av Johan Bojer og arbeider for «den retten til ytringsfrihet som er nedfelt i FNs Universelle Menneskerettighetserklærings paragraf 19, i den norske Grunnlovens paragraf 100 og i Den interna- sjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter»?
3. Forsvarssjefen i Norge fra 1940 hadde et etternavn som også er et norsk verb i infinitiv. Verbet brukes nesten utelukkende om fjærkre. Hva er etternavnet?
4. Hvilken fotballtrener er den eneste som har trent både Norges herre- og kvinnelandslag i fotball?
5. Hvilken norsk statsminister etter andre verdenskrig hadde et fornavn han delte med den samtidig sittende amerikanske presidenten?
6. Hvilken regissør vant Gullpalmen i Cannes i 1974 for filmen «Av- lyttingen» og i 1979 for filmen «Apokalypse nå»?
7. Forrige gang to spanske lag møttes i en Champions League-fina- le var i år 2000. Hvilke to lag møttes den gang?
8. Hvem ble på fredag utnevnt til ny direktør for Nasjonalbiblioteket? Han har siden 2006 vært daglig leder for Litteraturhuset i Oslo.
9. Hvilket land er regjerende verdensmester i ishockey?
10. Landet der det nylig avholdte mesterskapet foregikk grenser til fem land. Hvilke?

1. Front National og Marine Le Pen
2. Norsk PE.N.
3. Ruge, Otto
4. Per-Mathias Høymo
5. John Lyng (John F. Kennedy)
6. Francis Ford Coppola
7. Valencia og Real Madrid
8. Aslak Sira Myhre
9. Russland
10. Russland, Latvia, Litauen, Polen og Ukraina